

RENUNȚĂTEREA

Biblioteca Universității

Cluj

„Stricatu-s'a bucuria inimii noastre, întorsu-s'a întru plângere jocul nostru. Căzut-a cununa capului nostru și vai nouă.“

Plângerile lui Ieremia 5, 15-16.

ORGAN NAȚIONAL-BISERICESC SĂPTAMĂNAL

Abonamentul anual: 400 Lei.

Director: Dr. I. MATEIU

Redacția și Administrația:
Cluj, Piața Cuza Vodă Nr. 3.

Cenzurat.

Episcopul Nicolae Avram

1855 — 1936

SĂVÂRȘIREA DIN VIAȚĂ ȘI PUNEREA ÎN MORMÂNT A PREA SFINȚITULUI EPISCOP NICOLAE IVAN

Săvârșirea din viață a Prea Sfințitului nostru *Episcop Nicolae*, întâmplată în după amiaza zilei de 3 Februarie c., a provocat un val de durere unanimă în toate sufletele românești. Căci se ducea dintre noi Arhiepiscopul mare și neîntrecut, care prin personalitatea lui strălucit înzestrată, izbutise încă din viață să treacă în legendă, și să rămână una din figurile fascinante ale Bisericii naționale din cuprinsul Ardealului desorbit.

Atât de puternică eră atmosfera de iubire ce-l învăluia de pretutindeni, încât nici vârsta octogenară și nici mulțimea înfăptuirilor grandioase nu admiteau în gândirea mulțimilor perspectiva încetării apropiate a unei vieți atât de excepționale în rodnicile ei. Și câtă suferință n'a fost dată în vremea din urmă acestei vieți frumoase!

Sunt ani de zile, de când fericitul Ierarh eră mistuit de o boală cruntă, și lupta dramatică ce-o ducea împotriva ei, numai spre a-și vedea înălțată în zările albastre mândra Catedrală, ne reamintește eroismul cuceritor al vitejilor din anticitate. Iar când visul i se împlini, El știu să înfrunte durerea cu aceeași stăpânire de sine, cu aceeași răbdare creștină și voință nezduncinată, ce afirmă o extraordinară forță morală. Preocupat mereu de interesele permanente ale Eparhiei și problemele de viață ale neamului, numai arareori pomenea de chinul lui fizic, care pe alții i-ar fi doborât foarte repede. El i-a rezistat, energic și miraculos, luni de zile, nu pentru plăcerea zadarnică de a gusta din bunurile vieții materiale, ci din dorința arzătoare de a spori sfințele bucurii ale păstorilor săi cu noi creațiuni binecuvântate.

Dar afecțiunea renală cronică evoluă neconținut — în ciuda îngrijirilor deosebite ale medicilor profesori — și complicându-se cu o slăbire cardiacă — accelera un sfârșit tragic — de care *Prea Sfințitul Nicolae* își dădea seama cu tot mai deplină certitudine. Și totuși acolo în patul suferințelor a continuat, spre uimirea intimilor și colaboratorilor săi, să se ocupe de chestiunile Eparhiei, să semneze acte și să stea de vorbă cu prietenii credincioși cari îl cercetau.

Îndușat de nesfârșitul devotament al nepoatelor dragi din jurul său, în a căror imagine vedeă înviind un trecut familiar cu toate amintirile lui scumpe, adeseori iubitorul bunic își simțea genele umede de lacrimi. Iar când numeroasele calmante începură să rămână și ele neputincioase, blândul Arhiepiscop, invocă într-o supremă nădejde ajutorul măicuței sale neuitate și ruga preoților cucernici. Împărtășit ultima dată cu sf. taine, Sămbătă la 2 Februarie, de către duhovnicul lui păr. Sim. Vasinca, împăcat cu Cerul și pământul, el închise ochii senin și liniștit, ca o candelă de altar, ce se stinge încet la icoana Mântuitorului.

Erau ceasurile trei și jumătate după amiază, când Episcopul Nicolae adormise intru Domnul...

Lângă el curgeau cele dintâi lacrimi de jale ale Eparhiei îndoliate.

Vestirea morții și înbalzamarea.

În data ce s'a constatat în mod oficial încetarea din viață a Prea Sfințitului Episcop Nicolae de către d. Dr. Petru Vlad medicul-șef al municipiului Cluj împreună cu dd. Dr. Emil Teposu și Dr. Ioan Goia profesori universitari, ca medici curanți, s'a redactat actul de deces și s'a procedat la înbalzamarea corpului marelui defunct. Înbrăcat în ornate arhieresti și cu mitra în cap P. S. Episcop a fost pus într'uu sicriu de metal și așezat provizor pe un catafalc în salonul cel mare al reședinței episcopicești. În același timp clopotele Catedralei și ale ce-

lortalte biserici din Cluj au început să sune îndelung, vestind moartea Prea Sfințitului Ierarh.

Durerosul eveniment a fost adus prin telefon și telegraf la cunoștința Casei Regale, a I. P. S. Patriarh Miron, a I. P. S. Mitropolit Nicolae Bălan, a tuturor Episcopilor ortodoxe, a Ministerului de Culte și cel de Instrucțiune, a Senatului, a șefilor de instituții bisericești, civile și militare din Cluj, a tuturor protopopilor din Eparhia văduvită etc.

În aceeași zi la ora 5 d. a. Consiliul Eparhial s'a întrunit în ședință plenară extraordinară, spre a lua măsurile necesare impuse de lege, cu privire la deschiderea testamentului, la înmormântare și conducerea Eparhiei pe timpul sedisvacanței.

Testamentul P. S. Episcop Nicolae.

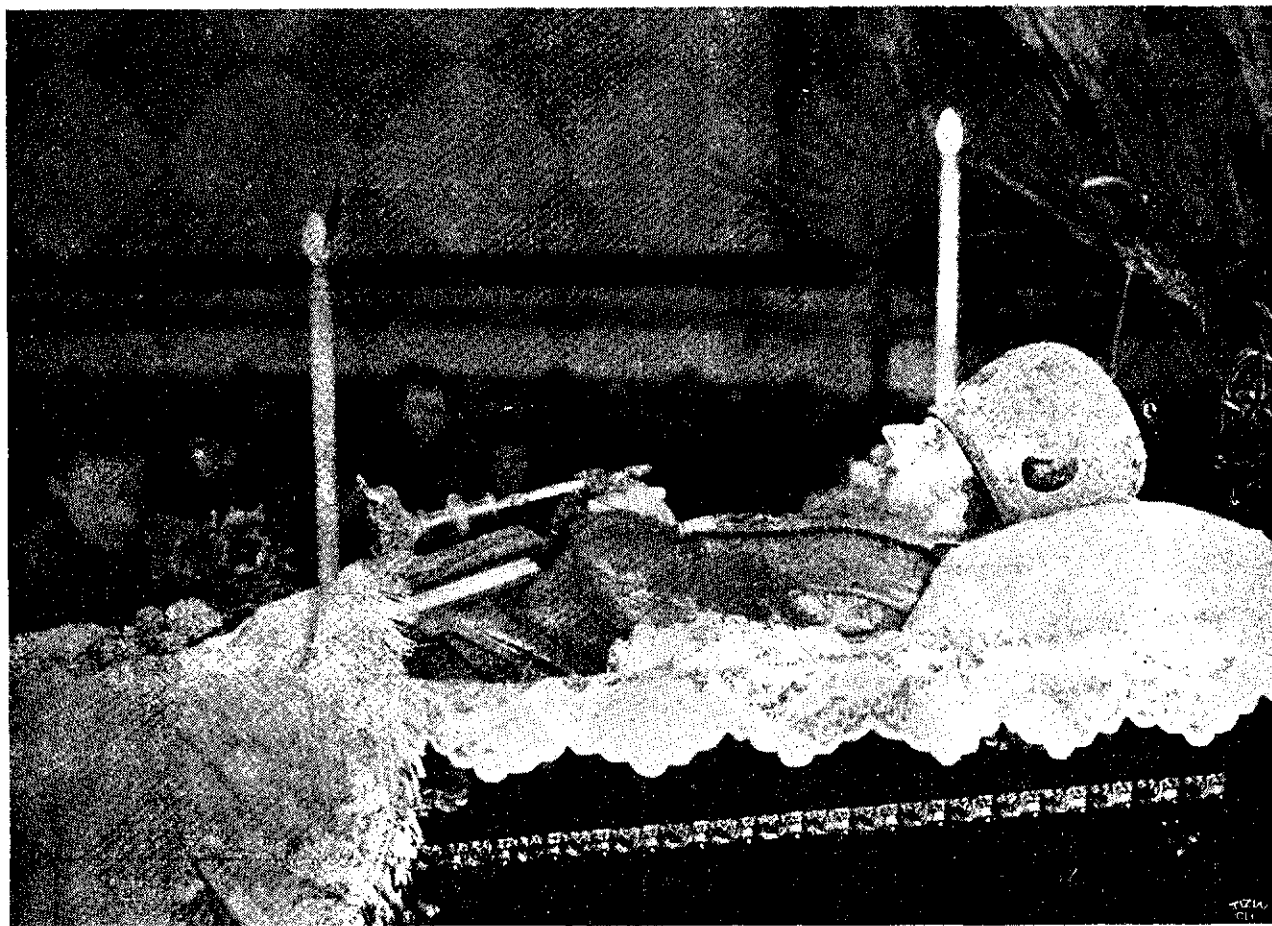
Cel din urmă act de voință al defunctului Ierarh poartă pecetea aceluiaș suflet generos și idealist, exprimat în toate alcătuirile durabile ce le cunoaște Biserica ardeleană. Înțelegător adânc al tuturor obligațiilor sale, El a știut să le împlinească cu deosebită grijă, mulțumindu-și rudele apropiate încă pe când eră în viață, ca astfel prin testament să poată dispune de averea sa în mod cu totul liber. Bărbatul, care timp de șase decenii s'a ilustrat prin jertfe materiale neîntrerupte în folosul instituțiilor noastre bisericești și naționale, s'a menținut la aceeași înălțime etică și în ceasul ultimei călătorii pe pământ, dispunând, ca întreaga sa avere mobilă și imobilă, să revină Bisericii. Anume, el stabilește cu tot patrimoniul ce se va găsi în clipa morții sale, să fie constituit în „Fundatiunea Episcopul Nicolae Ivan”, cu menirea ca din venitele ei, $\frac{1}{3}$ să se dea ca burse studenților eminenți dela Academia teologică din Cluj, altă treime ajutoare pentru elevii ortodocși din Eparhie cari frecventează școlile de toate gradele, iar altă treime pentru întreținerea Catedralei.

Cât de emoționant motivează aceste frumoase dispoziții neuitatului Episcop în cuvintele introductive ale testamentului, zicând: „După ce m'am învrednicit a-mi sluji Biserica și Neamul potrivit cu voința lui Dumnezeu până la vârsta de 80 de ani și mai bine în diferite slujbe, începând cu cea de învățător la școala ortodoxă-română din Săliște și încheind cu cea de Episcop la reînviata ctitorie a lui Ștefan cel Mare și sfânt, simțind că puterile trupesti mi se împuținează din zi în zi și sfârșitul vieții pământești mi se apropie, țin să-mi îndeplinesc în cea mai limpede conștiință, datoria de arhiepiscop arătând în cuprinsul acestui testament, care este voința mea cea din urmă, care sunt dispozițiile de trebuință a se lua din partea conducerii eparhiale pentru cazul morții mele și cum aș dori, ca și după ce îmi vor fi așezate rămășițele trupesti la locul odihnei de veci, să pot rămânea sufletește împreună cu turma ce mi-a fost încredințată spre păstorie și pentru a cărei propășire am luptat fără încetare în fiecare clipă a strădaniilor mele arhieresti, din straja dimineții până 'n noapte...”

Iată, cum vorbește din pragul mormântului preavrednicul Păstor, înșiruindu-se și prin testamentul său alături de marii lui predecesori și străluciți mecenai ai ortodoxiei și românismului, cum au fost Antim Ivireanul, Veniamin Costachi, Andrei Șaguna, Em. Gojdu, Ioan Mihu.

Ca și regretatul Roman dela Oradea, Arhiepiscopul Nicolae al Clujului, s'a gândit exclusiv la instituția divină a Bisericii, nu numai pentru că ei i-a închinat toate ostenețile vieții sale creatoare, ci și pentru că eră convins de rolul covârșitor al altarelor ortodoxe în desvoltarea sănătoasă a Patriei întregite.

De aceea, refuzând privilegiul ce i-l dă legea de a dispune de jumătatea averii sale în folosul rudelor sau altora, el a dăruit-o în întregime instituției strămoșești, oferind un minunat exemplu pentru toți purtătorii de cărjă arhierescă ai neamului nostru.

P. Sf. Episcop Nicolae pe catafalc.

Hotărârile Consiliului Eparhial.

Organul de conducere administrativă a Eparhiei, urmând înaltelor îndatoriri ce aveă, a ținut să cuprindă hotărârile acestei ședințe importante, în următorul:

Proces verbal

luat în ședința plenară a Consiliului Eparhial ortodox român din Cluj, ținută la 3 Februarie 1936.

Prezenți: Președinte: Dr. Sebastian Stanca. Notar: Laurențiu Curea. Consilieri votanți: Dr. Vasile Sava, Laurențiu Curea, Ioan Lupaș, Nicolae Vasiu, Ioan Vască, Petre Meșeș, Ion Mateiu, Victor Stanciu, Lazar Chirilă, Ioan Zeicu, Valer Moldovan, S. Bornemisa. Asistă la ședință: P. Sf. Sa Episcopul Ioan Stroia, Laurian German și casierul eparhial Ioan Cioara.

Președintele aduce la cunoștință cu multă întristare, că Prea Sfinția Sa Episcopul nostru Nicolae Ivan, după lungi și grele suferințe a încetat din viață azi Luni, 3 Februarie 1936, ora 15.30. Arată, că biroul Consiliului Eparhial îndată a luat măsurile necesare, conform dispozițiilor legii și statutului pentru organizarea bisericii, după avizul Înalt Prea Sfințitului Mitropolit Nicolae al Ardealului, stabilind ziua înmormântării pe Joi, în 6 Februarie. Președintele Consiliului de Miniștri ne-a încunostințat, că Guvernul a dispus funerării naționale marelui și mult regretatului nostru Episcop. Se citește anunțul funebru și circulara cu instrucțiile date clerului din prilejul acestui doliu al Eparhiei. Se citește actul în care marele defunct cu mâna proprie a așternut pe hârtie ultima sa dorință, cum să fie înmormântat.

Consilierii adânc îndurerați, primesc această veste tristă și ridicându-se în picioare rostesc cu toții tradiționalele cuvinte creștinești: „În veci pomenirea lui“. Aprobă măsurile luate pentru aranjarea funerariilor, cu a căror executare se încredințează biroul, care în acest scop va convoca la o consfătuire pe Prefectul județului, Primarul municipiului, Inspectorul-șef al învățământului local, Comandantul pieții și Chestorul poliției, pentru luarea măsurilor convenite. După așezarea osemintelor defunctului în cripta catedralei, se va servi o masă la reședință pentru Arhieriei și delegații eparhiilor, pentru Miniștri și pentru membrii familiei răposatului, alături la Internatul teologic pentru preoți, iar săracilor li se va servi pomană câte un colac, cu lumină de ceară.

Se prezintă testamentul Prea Sfințitului Episcop răposat Nicolae Ivan. Se constată, că testamentul este închis cu sigilul P. S. Sale. Se desface și se dă citire întregului act, semnat de testator în fața alor patru martori.

Se constată că marele Arhieriu întreaga lui avere o lasă eparhiei, constituind o Fundațiune care să-i poarte numele, cu destina-

ția de a ajuta tinerimea studiosă și instituțiile religioase ale bisericii. Erezii prezintă declarație scrisă, că nu ridică nici o pretențiune contra dispozițiilor acestui testament, care se depune între valorile eparhiei spre executare, în conțelegere cu executorii testamentari Episcopul Dr. Ioan Stroia și Dr. Laurian German.

Pentru executarea dispozițiilor cuprinse în art. 148 al Statutului pentru organizarea bisericii, se desighează consilierii: Sebastian Stanca și Vasile Sava din secția administrativă bisericească, Nicolae Vasiu și Ion Mateiu din secția culturală, Laurian German și Petru Meșeș din secția economică.

Se face propunere, ca în loc de cunună pe sicriul defunctului să se înființeze un fond, care să fie distribuit săracilor din eparhie.

Se aprobă, cu în loc de cunună pe sicriul răposatului Episcop Nicolae Ivan, Consiliul Eparhial să mărească fondul pentru ajutorarea săracilor din eparhie cu suma de 5000 Lei.

Președinte: ss. Dr. Sebastian Stanca Notar: ss. Laur. Curea

Potrivit hotărârilor luate, Consiliul eparhial a tipărit pentru obștea românească un anunț funebru, iar protopopilor din Eparhie le-a trimis o circulară, cu următoarele instrucțiuni pentru înmormântare.

Nr. 721/1936.

CIRCULARĂ

către toți Prea Cucernicii protopopi și preoți din Eparhie.

Cu adâncă durere aducem la cunoștință P. C. noștri protopopo și preoți, că P. S. Sa Episcopul nostru NICOLAE, ctitorul și îndrumătorul reinviatului episcopii a Vadului, Feleacului și Clujului a trecut la cele vecinice, împărtășit fiind cu Sfintele Taine, în ziua de Luni 3 Februarie c. orele 15 și jumătate.

Pentru îndeplinirea celor prescrise de rânduețile noastre bisericești dispunem deci următoarele:

1. Numele P. S. Sale Episcopului Nicolae se va introduce în pomelnicul fiecărei parohii și va fi pomenit la fiecare proscomidie și liturghie ce se va săvârși.

2. Până în ziua înmormântării se vor trage clopotele în toate bisericile de trei ori pe zi, precum și în ziua înmormântării la ora 11 din 6 Febr.

3. În proxima Duminecă de după înmormântare fiecare preot va sluji în biserică sa un parastas rostind o predică în care se va schița activitatea și personalitatea preavrednicului nostru Episcop.

4. Bisericile din întreaga eparhie vor păstra un doliu de șase săptămâni, iar în ultima Duminecă, adică 15 Martie, se va sluji un parastas pentru odihna sufletului adormitului în Domnul.

5. În deosebi preoții hirotoniți de P. S. Sa sunt obligați să pomenescă în toată viața lor la toate serviciile divine numele P. S. S.

6. În timpul cât va fi vacant scaunul episcopesc se va poameni la locul convenit în locul P. S. Sale Episcopului numele „Înalt Prea Sfințitului Metropolit Nicolae“.

Cluj, din ședința plenară a Consiliului eparhial ortodox român din Cluj, ținută în 3 Februarie 1936. Președinte: ss. Dr. Sebastian Stanca. Secretar eparhial: ss. Laurențiu Curea.

Foia oficială „Renașterea“ a fost scoasă și ea Marți dimineața 4 Febr. într'o ediție specială de 4 pagini, fiind împărțită gratuit în sute de exemplare printre cetățenii orașului Cluj, spre a lua cunoștința de moartea Prea Sfințitului Episcop Nicolae.

Postul de emisiune radiofonică din Capitală a anunțat trista veste Luni seara la ora 7, evocând în cuvinte mișcătoare personalitatea decedatului.

Funerarii naționale.

Guvernul țării, dându-și seama de însemnătatea extraordinară a vieții și activității strălucitului Episcop Nicolae pentru Biserică și Patrie, a hotărât să-i facă funerarii naționale, întocmai ca și nedespărțitului său frate în Hristos, eroicul vlădică Roman dela Oradea.

Încă Luni noaptea, Consiliul eparhial a primit din partea Dlui Gheorghe Tătărescu, președintele consiliului de miniștri, următoarea telegramă:

„În persoana Prea Sfințitului Episcop Nicolae Ivan al Clujului țara pierde pe unul dintre cei mai vrednici fii ai săi și Biserica strămoșească pe unul dintre cei mai zeloși slujitori.

Numele său va rămânea neșters în istoria luptelor date pentru triumful românismului.

Drept sfârșit al trecerii sale pământestei Guvernul a hotărât să-i facă funerarii naționale.

Gh. Tătărescu.“

Mult regretatul Episcop, cu spiritul lui de largă vedere ce i l-am cunoscut toți, s'a gândit din vreme și la clipa fatală a dispariției sale dintre cei vii, așternând pe hârtie amănunțit și precis, toate dispozițiunile relativ la înmormântare. Le redăm aici neschimbat:

Dispoziții pentru cei mai de aproape ai mei.

Îndată ce se va constata, că Dumnezeu m'a chemat la sine, nepoții mei medici și medicii curanți vor stabili dacă e cazul să se facă îmbalzamarea.

1. Aceasta trebuie făcută imediat.

2. După spălarea corpului cu apă caldă și ștergerea cu burete și ungerea cu unt-de-lemn, mă vor așeza în sicriu, care va fi de metal.

3. În ziua morții, corpul neînsuflețit se va pune pe catafalc în Reședința-Salon, iar seara — ori des de dimineață în ziua următoare — mă vor transporta în biserica Sf. Nicolae, zidită de mine.

4. Acoto preoții și clericii vor citi Evangheliile morților și cele prescise, cu evlavie și liniștea recerută.

5. Biserica va fi îndoliată cu negru.

6. În ziua înmormântării se va celebra dim. la 9 ore sf. liturghie de către consilieri, protopopi și preoți sub conducerea unui Arhiereu ori a Mitropolitului.

7. La orele 10.30 va porni corteg'ul prin Calea Regele Ferdinand, Piața Regina Maria, până la Catedrală, și aici se face prohodul și se țin vorbirile.

8. Vorbiri pot fi: Mitropolitul ori delegatul său, Guvernul, Consiliul Eparhial, F. O. R., Academia Română, Liga anti-revizionistă, Municipiul Cluj, protopopul Albei-Iulia și protopopul Clujului, ca paroh, — toate scurte.

9. Întreg serviciul trebuie să fie terminal la ora 1 p. m.

10. Așezarea în criptă, după spusa arhitecților, se poate face prin biserică sau altar, iar dacă așezarea va fi grea, se va desface pământul din fața altarului și se va așeza prin ușa de dinofară.

11. Carul mortuar să fie tras de cai, dar mânați de vizitii în haine (costum) românești, ori apoi de 4 boi frumoși.

Cioclii cu uniformă ungurească să fie delăturați dela înmormântarea mea.

12. Episcopii vor lua masa în Reședință cu Miniștrii și cu reprezentanții autorităților veniți din afară, protopopii și preoții în Internatul teologic — și poporul tot acolo — în 2 rânduri.

13. Inscripția se face pe o tablă de marmoră: „Primul Episcop al Vadului, Feleacului și Clujului Nicolae Ivan, mort după o păstorire de ani, în etate de ani, 1855—193....“

14. Tot din 5 în 5 ani se va face la Sf. Nicolae un Paras-tas și se va împărți săracilor mâncare fără beutură.

15 Februarie 1935.

ss. NICOLAE Episcop.

Citirea acestor dispoziții a lăsat o adâncă impresie printre membrii consiliului eparhial, cari s'au simțit îndatorați a le urma cu toată sfințenia.

Luni la ora 8 seara toți membrii Consiliului, în frunte cu P. S. Episcop al Armatei Dr. Ioan Stroia și P. C. păr. Dr. Seb. Stanca, președintele Consiliului au asistat la un serviciu religios săvârșit la catafalcul defunctului din salonul cel mare al reședinței, de către păr. duhovnic Simion Vasinca, Florea Mureșanu și diaconul An. Scurtu. În cursul nopții au rămas în priveghiu câțiva preoți și studenți teologi. Marți dimineața la ora 6 sicriul a fost ridicat din reședință și dus de către 6 preoți într'un automobil mortuar închis la biserica sf. Nicolae din Calea Regele Ferdinand, fiind așezat pe catafalcul din fața altarului. Aici a rămas până Joi în ziua înmormântării, străjuit fără încetare, ziua și noaptea, de profesorii Academiei teologice, număroși preoți și clerici, de rudeni și prieteni, în fumul de tămâie al rugăciunilor și slujbelor pentru odihna sufletului său sbuciumat.

În cursul acestor trei zile de jale a urmat un în-tins pelerinaj de lume românească la biserica îndoliată, spre a se închină lângă sicriul iubitului arhiereu, și a rosti calde rugi de mântuire. Privind chipul palid și trans-figurat, ce încremenise pe veci într'o atitudine de pace și ușurare senină, fiecare suflet simțea că s'a stins un Păstor fără seamăn și un incomparabil binefăcător al neamului. Atâția dintre noi își vor fi amintit cu recunoștință de cuvintele mângâitoare, de îndemnurile înțelepte și inima darnică la strămoșească a Ierarhului jertfitor, îngânând cuvinte înlăcrimate către Domnul milostivirii nesfârșite. Din șoptele de pietate arzătoare ale tuturor, se împletea acolo o simfonie mistică, ce încălziă trupul fără suflare al Episcopului de pe catafalc, cu iluzia de a-l readuce pe o clipă printre cei cari se împărtășiseră de binecuvântările lui duhovnicești.

Ziua drumului de veci.

Joi în 6 Februarie aveă să urmeze înmormântarea, potrivit programului fixat de Consiliul Eparhial.

I. Orele 9 dimineața: Liturghie arhierească, în biserica „Sf. Nicolae din Calea Regele Ferdinand Nr. 73.

II. Orele 10^{1/2} dim. plecarea procesiunii spre Catedrala ortodoxă din Piața Cuza Vodă, parcurgând Calea Regele Ferdinand, Piața Unirii, Strada Regina Maria și Piața Cuza Vodă.

III. Procesiunea se va compune astfel:

1. Crucea și praporii.	marul Municipiului Cluj.
2. Delegații școalelor în frunte cu cercetașele și cercetașii.	Prim-președintele și Pezi-
3. Ofițerii cu decorațiile.	denții Curtii de Apel, Rec-
4. Corul.	torul Universității, Decanii
5. Membrii adunării eparhiale.	facultăților și Rectorii aca-
6. Clerul.	demiilor.
7. Carul mortuar.	13. Societățile filantropice și
8. Membrii familiei.	culturale ale femeilor.
9. Reprezentant. M. S. Regelui.	14. Ofițerii activi.
10. Miniștrii și foști miniștri.	15. Ofițerii de rezervă.
11. Reprezentanții cultelor.	16. Autoritățile și asociațiile
12. Generalul comand. de Corp de Armată, încadrat de Prefectul județului Cluj și Pri-	constituite.
	17. Publicul.
	18. Armata.

IV. Ora 11. Prohodul în Catedrală, celebrat de I. P. S. Mitropolit Dr. Nicolae Bălan.

Discursurile:

a) I. P. S. S. Mitropolitul.	g) Rectorul Universității.
b) Reprezentantul Guvernului.	h) Primarul Municipiului Cluj.
c) Reprezentantul Academiei Române	i) Reprezentantul F. O. R.
d) Reprezentantul Senatului.	l) Reprezentantul Ligii Anti-
e) Reprezentantul Armatei.	revizioniste.
f) Președintele Consil. Eparhial.	m) Protopopul din Alba Iulia.
	n) Protopopul din Cluj.

V. Înhumarea.

Participanții se vor afla în fața bisericii „Sf. Nicolae” la orele 10 și vor păstra cea mai desăvârșită ordine și pietate.

Procesiunea se va aranja în șiruri de câte 8 membri, păstrând între grupuri distanța de 4 pași.

Prohodul va fi difuzat, ca să poată fi ascultat bine și de publicul care nu va încăpea în Catedrală.

Consiliul Eparhial.

Î. P. S. Mitropolit Nicolae Bălan fiind suferind, a rămas la reședința episcopescă unde la 8 dim. a ascultat în capelă slujba sf. liturghii săvârșită de păr. Ioan Cioara, pentru sufletul defunctului.

La biserica Sf. Nicolae, funerariile au început cu sf. liturghie celebrată de către P. S. S. Episcopi Vasile al Caransebeșului și Andrei al Aradului, înconjurați de un impunător sobor de preoți anume: P. C. consilieri eparhiali Dr. Seb. Stanca, Dr. V. Sava, Andrei Ludu, Laur. Curea, Tr. Scorobeș, Nicolae Colan, și Nic. Popovici dela Sibiu, prot. Nic. Vasiu, St. Rusu, R. Popa, Al. Baba, A. Muntean, St. Gheție, Z. Man, Alex. Latiș, I. Furdui, P. Popovici, I. Pop, G. Munteanu, Ioil Ghiurișan N. Munteanu, cons. eparh. Oradea și diaconii: Dr. I. Vască, rectorul Acad. teol., V. Bogdan, T. Roșca și N. Dărău.

Răspunsurile nuanțate le-a dat corul mixt al Catedralei sub conducerea dlui A. Bena.

Biserica prea mică pentru o asistență atât de covârșitoare, n'a putut primi decât rudele răposatului Episcop, pe reprezentanții oficiali ai Guvernului, ai Bisericii, armatei, autorităților civile și instituțiilor culturale și de binefacere.

Deși s'a anunțat de către Consiliul Eparhial că obiceiurile cununi de flori se răscumpără în folosul săracilor ortodocși din Cluj și eparhie, totuși s'au adus la biserică numeroase coroane, ca semn de nestăpânită dragoste pentru marele răposat. Au depus asemenea cununi: M. S. Regele Carol II. Guvernul Țării, d. Octavian Goga, Mitropolitul Nicolae al Ardealului, Senatul României, Astra, Academia Teologică, Magistratii Curții de Apel din Cluj, Municipiul Cluj, Episcopul Ioan Stroia, Mioara, Viorica, Cornel și Flaviu ca membrii ai familiei, Dna și Dl Laurian Gherman nepoți, Nicolae Gherman nepot, Profesorul Ioan Oțoiu și soția, Protopopul Nicolae Vasiu — Cluj, Preoțimea protopopiatului Tg.-Murăș, Parohia Centrală și protopopiatul Alba Iulia, Neconsolații fii sufletești din protopopiatul Reghin, Dna și Dl Ionel Comșa, Spitalul de ortopedie din Cluj, Nepotul Nicolae Ivan, Familia General Al. Hanzu, Familia ing. L. Bohățiel.

După terminarea sf. liturghii, a urmat un moment de emoție unică. P. S. Episcop Andrei al Aradului s'a urcat pe catafalc, stropind cu vin corpul defunctului, apoi a turnat în sicriu o amforă de țărână. Eră pământ dela mormântul Voevodului Stefan cel Mare și Sfânt, adus cu evlavie de către P. C. arhimandrit Atanasie Prelipceanu, starețul mănăstirii Putna. Când Prea Sfințitul Andrei anunțase acest gest simbolic, asistența a tresărit de o dulce înfiorare, ce proiectă par'că icoana gloriosului ctitor pe mândrul tricolor care înfășură trupul tot așa de mărunțel al vrednicului restaurator adormit în Domnul.

Apoi sicriul fu ridicat și luat pe umeri de către păr. arhidiacon Dr. I. Vască, diacon V. Bogdan, preoții Simion Vasinca, Ax. Tomuș, A. Mușat și D. Coșeriu, prot. R. Popa, N. Vasiu, St. Russu și cons. eparh. Dr. Seb. Stanca, cari l-au scos din biserică, așezându-l în carul mortuar. Eră ultima ieșire a Vlădicăi Nicolae, din cea dintâi citorie clujană, ce-i veșnicește amintirea.

Cortegiul funerar.

Eră ora 10 și un sfert. În strada largă ce poartă numele Regelui desrobitor, un public imens așteptă răbdător sfârșitul slujbei, spre a se putea încolona în cortegiul funerar, ce ducea la locul de odihnă pe Episcopul Nicolae Ivan. În ziua aceea, ca print'un consens tacit,

Scoaterea sicriului din biserica Sf. Nicolae.

natura însăș ținuse să-și schimbe, brusc și violent, vesela înfățișare de primăvară caldă, ce-o avusese până în ajun. Cerul să întunece de cu noapte, viscolindu-și ninsoarea bogată peste orașul cuprins de ger neașteptat. Din înălțimile plumburii milioane de fulgi se precipitau spre pământ, imbrăcând într'un giulgiu imaculat mulțimea întristată. Tăcuți și gravi, ca în ceasul marilor dureri mute, și-au căutat cu toții locul stabilit de programa funerariilor. Niciodată Clujul n'a văzut un cortegiu de îngropare de o măreție atât maiestooasă, prin ordinea și proporțiile lui. Pe o lungime de un km. se așternuseră în rânduri de câte opt, mii de Români din toate colțurile țării, reprezentanții autorităților și ai instituțiilor, în ordinea următoare: Crucea și praporii, delegațiile de cercetașe și cercetași, ofițerii cu decorațiile, Corul teologilor, membrii adunării eparhiale, Clerul, *Carul funebru*, membrii familiei, reprezentantul M. S. Regelui, ministrii și foștii ministrii, reprezentanții Cultelor, comandantul Corpului VI de Armată, încadrat de primarul municipiului și prefectul județului Cluj, prim-președintele și președinții Curții de Apel, Rectorul Universității cu decanii Facultăților și Rectorii Academiiilor, societățile culturale și filantropice, ofițerii activi, ofițerii de rezervă, autoritățile și asociațiile constituite, publicul și armata.

În fața bisericii se găsea o companie din reg. 83 infanterie, cu drapel și muzică militară, apoi o baterie din reg. de artilerie și un escadron de cavalerie.

Din cortegiul nesfârșit am putut semnală pe d. maior T. Sidorovici reprezentantul M. S. Regelui, d. Dr. C. Angelescu, ministrul instrucției publice, ca delegat al guvernului și A. Imbroane secretar general la Culte.

Delegații Bisericii: dela Arhiepiscopia Sibiului: Păr. consilier Tr. Scorobeș, prot. Nic. Colan, rectorul Academiei teologice, prof. Nic. Popovici, și diacon V. Dinu. Dela Episcopia Oradei: Păr. consilier Z. Moga și I. Evuțian, păr. St. Muntean rectorul Academiei teologice și diaconul C. Moga. Dela Episcopia Aradului: P. S. Episcop Andrei, consilierii M. Păcățian, Gh. Ciuhandu, Nic. Popovici profesor la Acad. teol. și diaconul I. Dărău. Dela Episcopia Caransebeșului: P. S. Episcop Vasile, păr. consilier R. Ancușa și diaconul V. Roșca.

Dela Eparhia văduvită a Clujului: consilierii eparhiali Seb. Stanca, V. Sava, Andrei Ludu, Laur. Curea, profe-

Un grup din cortegiul funerar.

sorii Acad. teol. I. Vască rector, A. Buzdug, G. L. Munteanu, O. Bucevschi, I. Pașca, Gh. Stănescu și V. Petrașcu. Protopopii: N. Vasii, A. Munteanu, Al. Latiș, P. Popovici, I. Pop, A. Baba, S. Furdul, Z. Man, St. Gheție, R. Popa, V. Șpan, Mih. Muntean, St. Russu, Ioil Ghiușan, iar din clerul parohial peste 100 de preoți.

Dela București a venit pâr. D. Antal.

Delegații cultelor străine. Din partea bisericii greco-catolice: canonicii V. Bojor, I. Agârbiceanu și D. Vaida, profesorii de teol. N. Vidican și A. Cosma. Din partea bisericii romano-catolice a asistat prelatul Hirschler. Pe cea ev. luterană a reprezentat-o pastorul Alberti, cea reformată vicarul I. Vasarhelyi, contele Gh. Bethlen și Fr. Laar, cea unitariană superintendentul octogenar I. Boros, cea anglicană pastorul Th. Coulter, iar cea mozaică rabinul Achiba Glasner.

Delegații Armatei: Dl General Gh. Florescu, comandantul Corpului VI. Armată, Generalii Dr. Marosin, Mehedinți și Ivașcu, Coloneii Pălângeanu, Ionescu, Dimitriu, Racoviță, Popescu, Vechi, Nuțescu și Todoran, comandor Celarianu, căpitan Ignat etc.

Foștii miniștri: Al. Vaida-Voevod, I. Lupaș, Em. Hațieganu, Iuliu Hațieganu, V. Stanciu, V. Moldovanu, I. Popp, I. Moldovanu, C. Tătaru, St. Meteș, M. Șerban.

Reprezentanții autorităților: Nic. Drăganu, primarul Municipiului, E. Dunca prefectul județului, Oct. Buzea și N. Anca ajutoari de primari, Fl. Ștefănescu-Goangă rectorul Universității cu decanii facultăților dd. N. Mihail și Al. Borza, C. Lacea rectorul Academiei Comerciale, profesorii universitari: Sextil Pușcariu, N. Bănescu, O. Ghibu, C. Petranu, E. Teposu, Marin Sturza, C. Negrea, D. R. Ionescu, L. Iacob, Al. C. Angelescu, A. Ionașcu, I. Aleman, I. Mateiu, I. Oțoiu, I. Popescu-Voitesti, I. Goia, V. Papilian, Th. Capidan, Gh. Ghiulea, V. Meruțiu, Tr. Pop, Gh. Buzoianu, P. Roșca, Sabin Opreanu, S. Cioranu, A. Gociman, Gh. Moroianu, D. Hașiganu, conferențiar I. Crăciun, asistent I. Moga, asistent Dr. T. Sperchez, Z. Bârșan, C. Potcoavă, I. Olteanu etc.

Reprezentanții magistraturei: d. P. Micșa prim-președinte la Curtea de Apel, consilierii I. I. Papp, N. Zaharia, P. Balașiu, N. Balașan, I. Mănescu, Bădescu, Aug. Andrei primpreședintele Tribunalului, E. Pușcariu, R. Filipescu etc.

Arhitect Gh. Cristinel, ing. L. Bohățiel, ing. I. Dordea, inspector general I. Zăicu, inspector școlar-șef Gh. Popa, inspector gen. S. Barițiu, inspector școlar At. Popa, Laurian Gherman, P. Meteș, Dr. V. Stănilă, Dr. Const. Stanca, Dr. Dom. Stanca, Ionel Comșa, Em. Beșa, Ionel Pop, Liviu Pop, Aurel Socol, A. Popov, A. Buteanu, Dr. Nichi Comșa, Dr. Gh. Măcelar, I. Vescan, Dr. E. Nicoară, Prot. Iosif Blaga-Brașov, prot. Emilian Stoica-Sighișoara, prot. D. Borcea-Săliște, Bibi Popescu, Ionel Crișianu.

Între doamne am remarcat pe dna Alex. Lapedatu, dna Sanda I. Mateiu președintă de onoare a soc. Principele Mircea, dna Lucretia Barbu, dna Marcela Fabius, dna Zina Moroianu, dna I. Comșa, dna Seb. Stanca, dna V. Sava, dna S. Meteș, dna A. Ludu, dna L. Curea, dna Alma Popovici, dna A. Pușcariu-Bulgaru etc.

Pe străzile Clujului.

Cortegiul funerar se pune în mișcare. Vuetul clopotelor românești și minoritare cutremură văzduhul mohorât, miile de privitori de pe trotuare, din balcoanele și ferestrele clădirilor urmăresc încrămeniți procesiunea ce înaintează încet prin zăpada răvășită. Muzica militară își alternează cadențele chopiniene cu melodiile tânguitoare ale corului teologic, scormonind dureri și regrete neștiute în inimile pelerinilor fără număr. Printre fâlfâiri nervoase de drapele negre, ce-și tremură faldurile peste felinarele cu lumini îndoliate, convoiul avansează copleșit de tristețe și mâhnire. Grupurile de țărani veniți în număr mare dela Aciliu, satul de naștere al defunctului Episcop și din împrejurimile Alba Iuliei, dau cortegiului o notă de impresionant autohtonism ardelenesc. Svon de plâns și suspine, sacadează în răstimpuri liniștea aparentă ce plutește peste mulțimea de creștete plecate în mersul lor încetinit.

Străbătând Calea Regele Ferdinand, Piața Unirii, str. Regina Maria și Piața Cuza Vodă, dealungul cărora străjuiau cordoane de sergenți, cercetașe și cercetași cu privirea lor uimită, cortegiul ajunge în fața Catedralei, întâmpinat de altă mulțime de credincioși. Sicriul este coborât din carul mortuar și dus în Catedrală, unde purtătorii îl așează pe marele catafalc din mijlocul naosului. În jurul lui îngunche, cu ochii cerniți de jale, cei mai de aproape: Prea Sfințitul Episcop Ioan, nepoatele Mioara și Viorica, nepoții Laurian, Nicolae, Cornel și Flaviu, fratele după trup Iacob și alte rude îndurerate.

Capacul se ridică din nou, ca asistența să mai poată privi încă odată, figura de apostol a celui ce-și revărsase preste toți darurile sale mângâitoare. Un val impetuos de lume pătrunsese acuma în vasta biserică, ocupând toate ungherele și toate galeriile ei. Eră clipa din urmă a prohodirii, cu despărțirea ei de totdeauna.

Prohodul din Catedrală.

La ceasurile 11 și jumătate a început slujba înmormântării, săvârșită de un număr sobor de preoți în frunte cu I. P. S. Mitropolit Nicolae Bălan și P. S. S. Episcopi Vasile al Caransebeșului și Andrei al Aradului. Într-o ținută de profundă reculegere, marele public ascultă ceremonia atât de copleșitoare a pogrebaniei ortodoxe, ce putea fi auzită și de mulțimea din fața Catedralei, prin cele două difuzoare instalate pe balcoanele reședinței episcopoești și a librăriei eparhiale. Evangheliile sf. Ioan, cu divina lor solie despre viața cerească, căpătau pară-că o semnificație și mai revelatorie în graiul arhieresc ce le împărtășia, iar cântecele funebre, executate de un puternic cor teologic sub bagheta prof. V. Petrașcu, își trimiteau în surdină, acordurile sfâșietoare de inimi. Scăldate în apele sublimei filosofii a durerii umane, aceste imnuri răscoleau simțiri zguduitoare și gânduri negândite, punând sufletele în atingere cu marile taine ale eternității. Iar sus pe bolțile zugrăvite, chipurile de sfinți luau și ele în aceste clipe, expresii de tristețe, privindu-și lung ctitorul fără suflare de pe catafalcul ne-ființei. Eră o atmosferă de comuniune mistică, ce se infiripă spontană între cei vii și fericitul defunct, mângăiată de lacrimile unei iubiri mai tare ca moartea. Duhul blândului Păstor, își va fi dobândit atunci împăcarea cea mare cu lumea, iar rostirile ascultate — în cari un neam întreg îi aducea curată închinare — i-au fost scara bucuriilor imense, pe care s'a înălțat la Părintele dreptelor răsplătiri.

Cuvântările de pomenire.

Sunt decenii, de când istoria Bisericii ardelenice n'a mai avut prilejul să înregistreze cuvântări de pomenire atât de elogiase și de emoționante, ca cele ce s'au auzit la căpătâiul Prea Sfințitului Episcop Nicolae al Clujului. Vibrând de accente calde și sincere, ele înfățișau un om și o operă, cari prin proporțiile lor mărețe, defineau lim-

Prohodul din Catedrală.

peste rostul istoric netrecător îndeplinit în viața religioasă și națională, a poporului nostru de dincoace de Carpați. Rezonanța acestor minunate apologii a mișcat până în străfunduri ascunse inimile credincioșilor, făcând să apară profilul duios din sarcofagul aurit în raze de înălțătoare apoteoză românească.

Cuvântarea Î. P. S. S. Nicolae Bălan, Mitropolitul Ardealului, în numele Bisericii.

„Nu mă opriți, că Domnul a îndreptat calea mea: sloboziți-mă ca să merg la Stăpânul meu.” (Facerea 24, 56).

Abia cu câteva zile înainte de aceasta am însoțit la lăcașul odihnei de veci pe neuitatul Episcop Roman al Orăzii — și copleșiți de durere ne găsim astăzi în jurul sicriului, ce cuprinde rămășițele pământești ale bunului ierarh, care a cărmuit cu râvnă și înțelepciune Eparhia de Dumnezeu păzită a Valului, Feleacului și Clujului, — Prea Sfântul Episcop Nicolae.

Ca niște patriarhi binecuvântați de Dumnezeu cu bătrânețe bune, așa se duc unul după altul, la părinți, în pace (Facere 15, 15) și cu conștiința de a-și fi împlinit datoria acești doi păstori ai sfintei noastre Biserici — reprezentanți ai generațiunii care a purtat în sufletul ei sicriul legii cu toate făgăduințele și așteptările, și cari s'au învrednicit să aibă și bucuria dreptului Simion de a vedea cu ochii mântuirea poporului lor.

Înconjurați de stima și iubirea fiilor lor duhovnicești, cari cu jale se despart de cei ce le-au fost părinți și povățuitori, par'că desprindem de pe buzele lor abia închise, dorința din urmă: „Nu ne opriți, că Domnul a îndreptat calea noastră; sloboziți-ne ca să mergem la Stăpânul nostru.”

„Nu mă opriți” — are dreptul să ne spună, după o viață plină de muncă și de jertfă, Prea Sfântul Episcop Nicolae al Clujului. El, care în atâtea rânduri și-a chemat după sine poporul credincios spre frumoase și înalte înfăptuiri, pornește acum spre culmea pe care o poate atinge fiecare muritor numai singur, purtat de mâna bunului Părinte ceresc. Oricât de grea ne este despărțirea, noi știm că nu-l putem opri, căci atunci când Domnul de sus își chiamă sluga cea bună, ea trebuie să-l asculte și să-i urmeze. Ne rămâne însă, ca o consolare icoana vieții lui pilduitoare și întipărit în minte chipul lui, de pe care cetim biblicele cuvinte: „Domnul a îndreptat calea mea.”

Și cu adevărat, dela începutul și până la sfârșitul el Domnul a îndreptat calea lui.

Născut în comuna Aciliu de lângă Sibiu, dintr'o familie fruntașă de țărani, fericitul adormit întru Domnul a primit prin naștere, ca însușire fundamentală a caracterului său acea puternică și vioaie impulsivitate spre fapte, care formează nota dominantă a țărânimii noastre din așa numita „mărginime.” Tot ceea ce și-a adăugat prin școală, la liceul și la institutul teologic din Sibiu, pe cari le-a cercetat cu sârguință, s'a altoit pe trupina acestei moșteniri primită din inepuisabila visterie a etnicului nostru.

Trecând în ogorul vieții publice, mai întâi ca învățător în Săliște, apoi ca spiritual al institutului de corecțiune din Aiud, de aici ca protopop la Alba-Iulia, iar dela 1897 ca asesor al Arhiepiscopiei Sibiului, pretutindeni s'a știut face folositor, valorizându-și prin muncă darurile cu cari a fost înzestrat.

Când, îndată după războiul întregirii Neamului sosise timpul pentru a desgroapa de sub ruinele mașterului trecut vechea ctitorie dela Vad a lui Ștefan Cel Mare și a așeza aici în cetatea Clujului scaunul ei vlădicesc, s'a făcut apel la încercata experiență a Consilierului Nicolae Ivan, spre a îndeplini lucrările pregătitoare necesare. Iar când totul a fost gata și Arhimandritul Nicolae primind darul Arhieriei a fost așezat în scaun, a pășit cu orientări sigure la organizarea eparhiei. Din multimea lucrărilor ce trebuiau săvârșite cu cugetarea lui practică și cu simțul realității care nu i-a lipsit niciodată, a știut alege totdeauna ceea ce era mai necesar, iar cu stăruința lui neistovită, folosind împrejurări și oameni, a dus la îndeplinire tot ceea ce a început.

La întrebarea: ce-a găsit când a venit în Cluj, și ce lasă acum când pleacă — să răspundă faptele.

Acolo unde până la venirea lui o smerită bisericuță înfățișa vitregia trecutului, astăzi o întreagă așezare de instituțiuni bisericesti și culturale, grupate în jurul scaunului episcopesc, reprezintă cu demnitate credința noastră strămoșească. Alcătuirea Consiliului Eparhial, cu bărbați bine pregătiți, înființarea Academiei teologice pentru formarea clerului la înălțimea nevoilor de azi, întemeierea librăriei și a tipografiei și a organului eparhial „Renașterea”, achiziționarea reședinței și, ca coroana tuturor, clădirea măreței catedrale, — toate acestea sunt rodul ostenelelor Prea Sfântului Episcop Nicolae.

Tuturor așezămintelor chemate la ființă, printr'un re-

marcabil talent de bun gospodar, le-a dat suportul material care să le asigure dezvoltarea în viitor. N'a fost o fire contemplativă, dar în mijlocul realizărilor concrete cari i-au înlănțuit cu deosebire atențiunea, a găsit totuși răgazul necesar pentru a împărți poporului învățăminte duhovnicești și preoțimei îndrumări de bună păstorire. Și la viața culturală, economică și politică a neamului a participat activ, cu fapta și cu scrisul, sprijinind instituțiile și încurajând inițiativele, cari tindeau la sporirea binelui obștesc. Nu egoismul, nici dorul de mărire deșartă a fost izvorul neîncetatei sale activități, ci munca. El a fost un element de viață și o datorie la care îl chema dragostea lui de biserică și neam. De aceea dorul de muncă i-a înviorat sufletul până în zilele din urmă și la o vârstă — în care alții se cred îndreptățiți la odihnă, adormitul în Domnul a știut culege încă roduri coapte de pe pomul vieții.

Acum munca lui s'a curmat și Domnul care în toată vremea i-a îndreptat calea lui și care în purtarea lui de grijă știe să aleagă ceasul de odihnă pentru toți cei ce s'au ostenit în viața lui, punându-i mâna pe fruntea oboșită i-a zis: Destul a fost, acum vino la mine!

Primind cu supunere această chemare de sus și împărtășind iubitei sale turme credincioase o ultimă binecuvântare din catedrala în care se va sălășlui trupul lui spre odihnă — îi face rugăminte: Slobodiți-mă ca să merg la stăpânul meu.

Iar noi cu toții reprezentând Sf. Sinod, clerul și poporul întregii noastre Biserici, rugăm pe Bunul Părinte ceresc să-i așeze sufletul în lăcașul dreptilor. Amin.

**Cuvântarea dlui ministru Dr. C. Angelescu,
în numele guvernului.**

Episcopul Nicolae Ivan, marele Ierarh al Vadului, Feleacului și Clujului, ne-a părăsit.

Rareori moartea năpraznică a provocat regrete mai adânci și a lăsat un gol mai simțitor, mai mare.

După pierderea, în veci neuitatului Episcop al Oradei, fericitul întru pomenire Roman Ciorogariu, ea vine acum și smulge dintre noi, la interval numai de câteva zile pe unul din cei mai vrednici și mai străluciți slujitori ai Bisericii noastre strămoșești, ai bisericii ortodoxe din Ardeal.

Providența divină a voit ca acești doi mari Ierarhi, a căror personalitate covârșitoare îi apropia, precât au fost de legați în viață prin comunitatea năzuințelor lor sufletești și temperamentul lor viu și arzător, prin patriotismul lor intens și credința lor neștrămutată în virtuțile neamului, să sfârșească aproape în același timp și la o vârstă aproape egală.

Anul trecut, la 26 Mai, când Nicolae Ivan, a fost sărbătorit la Cluj, pentru împlinirea celor 80 ani ai săi, Episcopul din Oradea, îi trimetea aceste înălțătoare și simptomatice rânduri:

„Povestea prieteniei noastre se confundă cu povestea semicentenarului din urmă, căci n'am trăit pentru noi, ci pentru idealul ce a călăuzit acea agitată epocă de prefacere istorică.

Ajunși în pământul făgăduinții, ne-am făcut pe vatra goală două colibi, a mea în Oradea, a ta în Cluj. Colibile acestea au crescut în palate episcopale pentru biserică, iar pentru noi în vaste case de lucru.

Ani 15 dearândul n'a fost repaus în aceste case. Dumnezeu a binecuvântat această muncă și ne-a lungit firul vieții la limita de vârstă a supremelor bătrânețe. Cu trei ani mai în urmă eu, astăzi tu. Nicicând nu ne-am lăsat unul de altul.

Când ne va veni ceasul deslegării de ferecările cele pământești, nădăjduesc să ajungem tot la un loc și acolo în patria nouă, vom afla și noi odihna, de care n'am avut parte pe acest pământ.

Nimic nu poate caracteriza mai bine și pune, în mai frumoasă lumină, cele două suflete de elită ale acestor

doi mari Ierarhi, ca aceste rânduri eșite din sufletul unui adevărat apostol.

Cine a fost și ce-a făcut Episcopul Nicolae Ivan, o spune viața sbuciumată a Ardealului din ultimii 30 ani, dinainte de război. Și o spune România întregită din acești din urmă 17 ani.

Eșit ca și Episcopul Ciorogariu din păturile adânci ale poporului nostru, unde se găesc grămădite de secole, energii nebănuite, care nu așteaptă decât ocaziunea fericită ca să izbucnească și să se reverse în afară în unde clocotitoare, Episcopul Nicolae Ivan și-a închinat întreaga lui viață întăririi și propășirii bisericii strămoșești și îndeplinirii năzuințelor de veacuri ale neamului nostru.

Episcopul Nicolae Ivan, ca și Ciorogariu, și ca toți păstorii sufletești ai Ardealului, au dus îndealungul șirurilor de ani ai asupririi străine, crucea Golgotei, cu credința în Dumnezeu, cu credința în dreptatea cauzei sfinte a neamului, cu ochii îndreptați către pământul făgăduinței, cu speranța neclintită că va veni ziua mântuirii, ziua întregirii, ziua unirii tuturor Românilor.

Episcopul Nicolae Ivan a închis ochii fericit, căci numai generațiunea, numai oamenii cari au suferit, numai acei cari au îndurat năpraznicile timpuri ale trecutului, pot să-și dea seama de măreția biruinții și de imensitatea răsplatei.

În vremurile noastre frământate de atâtea curente, omul prins în vârtejurile multiple ale vieții, uită prea ușor pe acei cari și-au închinat viața ridicării și propășirii acestei Țări.

Întoarcerea cu gândul spre viața acelor, cari și-au jertfit întreaga lor putere de muncă, pentru a menține nestinsă candela credinței strămoșești și a aspirațiunii neamului, înseamnă o reculegere plină de reconfortare, în urma căreia sufletul, smuls din vâlmășagul patimilor mărunte ale zilei, se simte mai bun, mai setos de ce este nobil și se înalță în lumea adevărului, a binelui și a idealului.

Să aducem deci prinosul nostru de adâncă recunoștință, față de acei, cari au fost străjeri neadormiți, ai credinței strămoșești și ai înălțării neamului.

Ne plecăm genunchii înaintea rămășițelor pământești ale acestui mare Ierarh, ale acestui mare Român, care a fost Episcopul Nicolae Ivan și în numele guvernului Țării întregite, în fața sicriului ce închide rămășițele lui pământești, închinăm cel mai cald prinos de cinstire, ce se cuvine aceluia care a știut să fie nu numai un mare apărător al credinței, dar și un vrednic luptător al înfăptuirii idealului național.

**Cuvântarea dlui prof. univ. I. Lupaș,
în numele Academiei Române.**

Lângă sicriul fericitului în Domnul Episcop Nicolae Ivan Academia Română exprimă, prin glasul meu, părerea de rău de a fi pierdut dintre membrii săi onorari pe unul, care prin îndelungata sa activitate publicistică și prin o serie de instituțiuni — religioase-culturale — întemeiate aici la Cluj, în capitala Transilvaniei, a meritat deplin locul ce i-a fost oferit prin votul unanim al Academicianilor în sesiunea generală din 1934.

Potrivit unei concepțiuni istorice moderne numai evenimentului, din care ia naștere o instituțiune, și omului creator de instituțiuni i se poate încuviința privilegiul să depășească limita vremelniceii vieții pământești, spre a-și perpetua amintirea în cartea cea fără de sfârșit a veacurilor.

În acest înțeles trecerea fostului asesor consistorial Nicolae Ivan dela Sibiu la Cluj, în toamna anului 1919, a fost fără îndoială un eveniment generator de numeroase așezăminte, necesare pentru întemeierea și propășirea culturii românești în capitala Transilvaniei, deci un eveniment instituțional în aceeași măsură, în care cel ce a știut să-l pregătească și să-i tragă cu atâtea destoinicie consecințele, a devenit și el un om instituțional, îndreptățit să treacă acum pragul veciniceii, cu gândul înseninat de conștiința marilor înfăptuiri și a neprețuitelor servicii, închinat ca tot atâtea jertfe fără prihană pe altarul credinței străbune, pe al iubirei de neam și de țară.

Din culmea vârstei de 80 de ani împliniți Episcopul Nicolae Ivan ar fi putut să-și arunce privirea înapoi asupra rezultatelor importante ale strădaniilor sale, din cursul unei vieți întregi. Totuși mai adeseori și-o arunca asupra lipsurilor din timpul de față și asupra datoriilor, cari se cer împlinite în cursul zilei de mâine. Tocmai în luna, când își prăsnuia a 80-a aniversare a nașterii, o revistă din capitala țării noastre „Parlamentul Românesc” publica un viguros articol, în care condeii aprig al neobositului episcop octogenar semnala o mulțime de neajunsuri ale vieții românești dela granița nordică și vestică a patriei întregite și mai ales din orașele înstrăinate, prin cari sângerează, ca prin niște răni deschise, organismul acestei țări. Nu este de ajuns, scria îngrijoratul vlădică Nicolae, că am reușit să înălțăm câteva biserici monumentale în aceste centre orășenești; ele rămân expuse primejdiei câtă vreme negoțul și industria se află și acum, ca și la 1918, în mâni străine, cari ne exploatează, în dragă voie, fără cruțare. Străinii progresează și se îmbogățesc din zi în zi, iar bieții Români, deodată cu începutul crizei financiare, au intrat în „zodia racului.” Adânc îndurerat așternea pe hârtie aceste constatări triste, indicând totodată și mijloacele practice pentru o neîntârziată înlăturare a neajunsurilor dela sate și dela orașe. Sfatul lui arhieresc pare a fi răsunat însă ca glasul celui ce strigă în pustie.

Episcopul Ivan nu-și considera încheiată lupta pentru îndrumarea preoției și a credincioșilor săi nici în preajma mormântului deschis. Dovada ne-o dă dorința exprimată în textul testamentului de a rămâne suflește împreună cu turma păstorită de el și pentru a cărei propășire n'a încetat a lupta cu toată osârdia din straja dimineții până în noapte.

În numele Academiei Române fie-mi permis a exprima în această clipă a despărțirii dorința ca cel ce va fi chemat, prin voia Tatălui ceresc, să urce scaunul văduvit prin moartea Episcopului Nicolae Ivan, să fie împodobit cu aceleași daruri sufletești ale credinței active și jertfitoare, ale puterii de inițiativă și de îndeplinire, ale muncii fără preget și ale râvnii înflăcărate de a sta neînterupt în serviciul păstoritilor săi „din straja dimineții până în noapte.”

Cuvântarea dlui prof. N. Bănescu, în numele Senatului Român.

Cu trecerea în lumea dreptilor a P. S. Episcop Nicolae Ivan, Biserica națională încearcă o nouă pierdere dureroasă, după aceea a Prea Sfințitului Ciorogariu: dieceza Clujului a îmbrăcat astăzi haina cernită, spre a aduce ultimul omagiu bunului său păstor.

Unul câte unul se duc pionierii vieții românești în aceste ținuturi, îndrăzneții deschizători de drumuri pentru nația chemată la viață nouă. Formați în era stăpânirii străine, ei au adus în serviciul patriei întregite un suflet călit în lupte, o energie care nu cunoaște decepții. Cu asemenea însușiri, care dau și în cele mai grele împrejurări biruința, s'au impus în primele rânduri, și plecarea lor dintre noi lasă un gol care va fi multă vreme simțit.

Luând în mâinile sale conducerea acestei sfinte Episcopii, la o vârstă când alții obicinuesc a se odihni de ostenele vieții, ilustrul prelat s'a trudit, cu îndărătnicia primilor Apostoli, a așeza aici temelii solide ale vechei Eparhii, reînviată în zilele Regelui dezrobitor. În cincisprezece ani de muncă fără preget, el a săvârșit în Cluj o operă, pe care rareori a putut-o realiza un om, — operă cu atât mai uimitoare, cu cât a fost plămădită într-o vreme de greutate fără seamăn. Aceasta îl așază dintr'odată în rândul marilor ctitori ai Bisericii noastre, aceasta-i va păstra la urmași amintirea neștearsă.

Este, de sigur, în această operă de harnic gospodar ceva din înrăurirea marelui Arhieru Șaguna, în atmosfera căruia s'a format la Sibiu.

Cine a trăit în apropierea Prea Sfințitului Nicolae Ivan, n'a putut să n'admire puterea lui tenace de a duce la capăt lucrul început. În voința-i neînvinsă de a-și vedea gândul definitiv încheiat, el a dat asalt piedecilor fără număr, și-a dominat boala ce-l mistuia, s'a luat la întrecere cu timpul.

Îndârjita sa energie a biruit și, când visul arhierestii sale vieți a fost fapt împlinit, puterile, ce-l ținuseră ani de zile încordat, s'au sfărâmat. A putut atunci închide ochii mulțumit, gândindu-se cu sf. Apostol Pavel că, „de se va risipi acest cort pământesc, în care sălășluim, va avea zidire dela Dumnezeu, casă nefăcută de mâni de om, în ceruri, *coenacula maxima coeli.*”

Ce pildă mai măreață pentru atâția descurajați, decât această

robustă viață de fiu de plugar, ajuns prin silințe eroice, pe culmile ierarhiei și lăsând după dânsul o operă ce nu va pieri?

Senatul României, în care fericitul întru Domnul a ocupat loc de cinste, se asociază, prin graiul meu, la doliul Bisericii noastre pentru dispariția marelui ierarh și depune omagiul său smerit dinaintea rămășițelor sale pământești.

Dumnezeu să-l așeze între drepti!

Cuvântarea dlui medic general Dr. N. Marosin, în numele Armatei.

Întristată adunare,

În numele armatei, am dureroasa misiune de a aduce ultimul salut aceluia ce a fost Episcopul Nicolae Ivan.

Ostaș în adevărata accepțiune a cuvântului, luptător neînfricat pe ogorul românismului, datorită meritelor sale, în deobște recunoscute, a fost chemat la postul de înaltă răspundere, la reînvierea din cenușa trecutului a ctitoriei lui Ștefan cel Mare.

Românii de pretutindeni recunosc că și-a îndeplinit, cu prisosință, datoria.

Înzestrat de Dumnezeu cu un suflet nobil și o mare putere de a-și apropia pe cei cu care venea în contact, a fost respectat, stimat și iubit de armată și de conducătorii ei.

Cu multă duiosie ne povestea cum, la începutul înfăptuirii acestei mărețe Catedrale a fost susținut moralmente și materialmente de armată, pomenind în special pe defunctul colonel Vlădescu, care nu-și mai găsește astâmpăr, mergând zi de zi și cerând pretutindeni obolul atât de necesar.

Socotindu-se fericit că bunul Dumnezeu îi hărăzise zile să ia parte la marea noastră epopee națională, Episcopul Nicolae Ivan era încrezător în vitalitatea neamului și vede într-o armată puternică, chează stăpânirii veșnice a gliei strămoșești și cel mai sigur mijloc de a impune respect vrăjmașilor de pretutindeni.

De aceia iubea oștirea. Fața i se lumină de o bucurie neșfârșită ori de câte ori asista la defilarea trupelor, iar printre gene se strecură câte o lacrimă la trecerea mândrelor noastre drapele.

Aducându-i prinos de adâncă recunoștință pentru marile sale înfăptuiri, ne închinăm cu evlavie înaintea rămășițelor sale pământești.

Nu vom uita niciodată pe marele român, bunul și blândul părinte, Episcopul Nicolae Ivan, care s'a înscris cu propria sa mână în istoria românismului și a ortodoxiei.

Să-i fie memoria eternă.

Cuvântarea P. C. S. Dr. Sebastian Stanca, în numele Eparhiei văduvite.

„Căzut-a cumina capului nostru, pentru aceasta s'a făcut mare durere; întristată este inima noastră și s'au întunecat ochii noștri”.

Glasul tânguitoarelor tropare de îngropăciune răsfrâng astăzi în cuprinsul acestui sfânt lăcaș stihurile de jale mai dureros ca oricând altădată. Povara mâhnirii și amărăciunea conștiinței nemernice neputințe omenești, de a putea schimba fața mohorâtă a zilei acesteia înlocuindu-o cu imnuri de bucurie, taie rană adâncă în sufletele noastre.

A murit un om. Și-a plinit destinul chemării sale pe pământ și acum acest pământ își reclamă restituirea împrumutului. Pentru ce se infiripă deci pânza de păiangen a fărâmelor de lacrimi pe genele ochilor noștri, când în fiecare clipă mor în cuprinsul hotarelor pământului mii de ființe omenești împlinind implacabila poruncă a providenței divine: din pământ ești și în pământ te vei întoarce?

Nostalgia regretelor cari însoțesc pe calea din urmă pe iubiții noștri răposați, este astăzi mai profundă și proporțiile durerii cresc în intensitate, pentru că de astădată biserica noastră întregă, fara și neamul nostru a pierdut un om, care a trecut departe peste hotarele înguste ale rostului de existență modestă reclamate de realitățile vieții fiecărui muritor.

Episcopul Nicolae Ivan n'a fost un om ca oricare alt muritor. Personalitatea lui s'a avântat spre culmi nevisate. El a frânt axioma cronicarului care spunea că nu vremile sunt sub om, ci bietul om sub vremi. Cu îndrăzneală neșovăitoare și cu braț de oțel a prins aceasta vreme în cleștele voinței sale și a forțat-o să-l asculte și să se supună acestei voințe creatoare.

Cadrul acestei triste solemnități este prea strâmi ca să poată înseila toată opera activității sale de peste o jumătate de veac.

Icoana personalității acestui mare Arhiereu rămâne în sarcina istoriei de mâine, ca să o îmbrace în cadrele de aur ale recunoștinței, făcându-i loc de frunte în panteonul gloriilor noastre bisericești și naționale.

Trăind într'o epocă de adânci prefaceri istorice episcopul Nicolae Ivan n'a lipsit dela nici una din manifestările, cari au sbuciumat ființa neamului nostru românesc.

În slujba lui modestă de dascăl la sat, ca preot și protopop ca redactor de gazete, ca membru în toate corporațiile bisericești, ca asesor al Consistorului din Sibiu, ca ostaș curajos în luptele noastre politice, ca îndrumător în problemele economice, culturale și sociale ale vieții românești din Ardeal, iar în urmă în calitate de cărmuitor al reînviatăi episcopii a Vadului, Feteacului și Clujului, Episcopul Nicolae Ivan s'a evidențiat omul de sclipitoare inteligență, neînfrântă voință, bogată experiență, nebiruită energie, rară chibzuință și exemplară hărnicie. Spirit pătrunzător, tenacitate de muncă, și mai presus de toate o incomparabilă iubire de neam și de biserică, a fost mereu stăpânit de o neastâmpărată sete de creațiune. El a fost omul care a știut să pună în mișcare materii inerte, să le dea forme, și să creieze din nimic opere a căror realizare părea o utopie.

Culmea ascensiunii sale a atins'o mai ales aici în capitala Ardealului.

Cine știe că în ziua de 15 Octombrie 1919 trimis să pună temelii noului așezământ al episcopiei din Cluj, Consistorul acestei episcopii n'avea decât o masă, două scaune și un dulap, un maldăr de acte și doi modești funcționari — și face comparație între ziua de atunci și mărturiile zilei de astăzi, — nu poate decât să-și plece fruntea cu smerenie și adâncă admirație în fața omului care a trecut peste culmile vremii biruindu-le.

Sunt mari asemenea fapte și în vremuri normale, când sprințul împrejurărilor favoritoare nu le lipsește, dar opera gândurilor lui este cu atât mai grandioasă cu cât ea s'a săvârșit în vremuri de sbucium uriaș, având să birue la fiecare pas stavilele nenumăratelor împotriri.

Prinzând în linii fugare icoana vieții acestui mare Arhiereu, povestea acestei vieți se conturează în aceleași cadre cari cuprind viața tuturor intelectualilor din Ardeal. Copii născuți la adăpostul colibilor cu strașina de pae, legănați în aspre strae de cânepă, nutriți la pieptul țărâncii române, rumenit de arșița soarelui de vară, crescuți la masa lipsurilor și a renunțărilor, se smulg prin stăruințe și eforturi tenace din legăturile întunericului avântându-se spre culmile luminei. Și mulți ajung biruitori peste toate împotriri la situații de înaltă răspundere în societatea omenească, călăuziți de acelaș ideal: să slujească cu tot devotamentul ființei lor binele obștesc al neamului.

Din acest aluat s'a zemislit și sufletul Episcopului Nicolae Ivan. Cu această zestre a plecat și dânsul de acasă în drumul descălecărilor vieții sale. Și dânsul a acumulat în suflet șoaptele pădurilor din jurul Aciliului, sufletul de tinerească sănătate a atmosferei românești dela Săliște, mireasma sfântă a gliilor botezate cu lacrimile și sângele strămoșilor săi, cu toate virtuțile și toate tradițiile milenare ale bisericii ortodoxe și ale neamului românesc.

Cu această merinde, întovărășită de o minte ageră și luminoasă era imposibil ca din copilul dela țară să nu crească un mare creator și înfăptuitor de opere neperitoare.

Sinteza psihică a episcopului Nicolae Ivan culminează în idealismul eroic și caracterul moral al personalității sale întemeiate pe neînfrânta credință, că biserica lui Hristos nu va putea fi biruită niciodată de forțele oculte, cari îi sapă temelile. Avea o convingere oștă în biruințe că în măsura în care vor spori mucenicii acestei biserici, în aceea măsură le vor lua locul tot mai mulți apostoli și oricâte valuri de urgie se vor trudi să-i stânjenească apostolia, biserica lui este singura care are să mântuiască nu numai sufletul creștin al poporului român, ci însași ființa lui națională.

Sunt oameni pentru cari nu se găsește unitatea de măsură care să le poată cântări valoarea. Noi contemporanii și colaboratorii săi de toate zilele cari i-am văzut zi de zi sforțările și i-am urmărit pas cu pas opintirile îi proslăvim realizările, dar măreția operelor înfăptuite o va putea fixa numai perspectiva depărtărilor istorice.

Pentru toate acestea întreaga biserică ortodoxă, țara și neamul îi datorează vecinică recunoștință.

Iar acum ce îndatorire ne rămâne nouă?

La răsrucea drumului de țară călătorul face un popas de o

clipă, privind în urmă cu nostalgie înlăcrimată la vatra luminoasă a frământărilor sale în rostul ce i l-a fixat prevedința în cuprinsul hotarelor acestui pământ, iar apoi ochiul îi alunecă cu umbre de îngrijorare pe bătătura albă a drumului ce-i șerpuește înainte, poticnindu-se nedeslușit în negura cenușie din perspectiva depărtărilor.

O răsruce de drum este și pentru episcopia noastră această mohorâtă zi, pentru că o lume întreagă simte cu îndurerare că în aceste clipe i s'a stins un far puternic de lumină și s'a umbrat punctele de orientare și perspectiva viitorului coboară în suflete povara îngrijorărilor de mâine.

În preajma acestui sicriu se tângue astăzi obida sufletelor noastre cu glasul prorocului: „căzut'a cununa capului nostru pentru aceasta s'a făcut mare durere, întristată este inima noastră și s'au întunecat ochii noștri.“

Dar tot dela acest sicriu vom lua povește de îmbărbătare pentru lupta zilei de mâine. Pentru că noi cari am stat o viață întreagă în școala episcopului Nicolae Ivan am învățat dela el să nu șovăim nici odată în fața împotririlor, să nu ne clătinăm în zilele de cumpănă, ci să înfruntăm cu dârză statornicie orice stavile, cari ar încerca să ne poticnească avântul către ținta unor aspirații și revendicări îndreptățite.

Povața lui se concretiza în cuvântul poetului: „viața e grea, dar numai lașii se îngrozesc de ea.“

În această zi de adevărată cumpănă pentru episcopia noastră, suntem datori să ne dăm seama, că fiecare popor trăește prin morții săi, prin perpetuarea sufletului nemuritor, care rămâne ca o umbră ocrotitoare asupra urmașilor.

Cultul marilor morți ai neamului a fost în toate vremile și rămâne pentru totdeauna izvorul fermecat al limpezirii gândurilor și îmbărbătării sufletului viitorului. Cultul pentru oamenii cari au biruit moartea, pentru cuceritorii vecinicii înseamnă garanția unei moșteniri de cinste pentru cei de astăzi și pentru cei de mâine. Cultul morților este cea mai curată pregătire creștinească pentru lupta vieții de mâine. Din acest cult face să ne cuminecăm și noi sufletele ca să avem chezașia biruinței credințelor și nădejților noastre de mâine.

În aceste clipe de despărțire pământească de preaiubitul și preavrednicul părinte al episcopiei și al eparhiei Clujului — Consiliul nostru Eparhial, membrii Adunării eparhiale, profesorii și elevii Academiei teologice și slujitorii tuturor instituțiilor eparhiei noastre precum și clerul și poporul acestei eparhii — îi facem solemnă făgăduință, că îi vom păstra moștenirea cu paza sfințeniei perpetuându-i pomenirea neștirbită din veac în veac și urmând calea deschisă de dânsul cu merindea celui mai desăvârșit devotament ce ne-au lăsat povețele și învățămintele lui.

Și îi facem smerita rugămintă, ca din lumina vecinicii unde se sălăsluește sufletul lui să patroneze cu neîncetată veghe aceste așezăminte zămislite de dânsul, ocrotindu-le silințele și îndrumându-le cu mâna nevăzută întru sporirea patrimoniului ce ni l-a lăsat și statornicirea pe veci a operelor sale pentru binele obștesc al neamului și slava sfintei noastre biserici.

Iar pe Tatăl cel din ceruri îl rugăm să-i facă parte de bine-meritată odihnă în împărăția fericirii celei fără de sfârșit în vecii vecilor. Amin.

**Cuvântarea dlui Rector Fl. Ștefănescu-Goangă,
în numele Universității din Cluj.**

Întristată Adunare,

Îndurerăți până în adâncul sufletului de marea pierdere ce o suferă țara și biserica noastră strămoșească prin moartea episcopului Nicolae Ivan, ne-am adunat în fața sicriului său ca să-i aducem cu adâncă smerenie ultimul nostru salut și să-i conducem cu pietate rămășițele pământești până la locașul lor de veci.

În Prea Sfințitul Ivan al Clujului, neamul nostru pierde pe unul din cele mai rare exemplare de energie românească creatoare, iar biserica noastră pe unul din cei mai vrednici slujitori ai ei, pe un adevărat prinț al bisericii, împodobit cu cele mai alese virtuți creștinești și cu cele mai rare calități de conducător de oameni și de organizator de instituții.

Om de o neînfrântă putere de voință, susținută de o credință neclintită în destinele neamului său și ale bisericii sale, înzestrat cu o minte de o rară claritate și

de o uimitoare putere de adaptare, cu un simț fin al realităților și cu un dar deosebit de a cunoaște oamenii, el a știut să câștige toate bunăvoințele și să învingă toate greutățile, reușind astfel să înfăptuiască, în vremuri atât de vitregi, opere de înaltă valoare morală și națională.

Cu toată modestia lui fără pereche, cu toată sfiiciunea aparentă a ființei sale exterioare, el a fost un om de mare îndrăzneală sufletească și de un curaj în fapte pe care nu l-a egalat decât marea sa forță morală, care a fost adevărata temelie a ființei sale spirituale și izvorul nesecat al energiei sale nebiruite.

Crescut în atmosfera creștinească de o puritate și simplitate biblică a casei sale părintești, în care virtuțile și frumoasele obiceiuri strămoșești au înflorit din belșug, umplând cu mireasma lor spirituală sufletul său în formație, Nicolae Ivan a adus, în viața socială în care a intrat încă din frageda sa tinerețe, un patrimoniu de alese însușiri spirituale și o clocotitoare forță morală și națională, care au făcut din el un om de o rară vrednicie, totdeauna prezent la datorie, totdeauna gata de luptă și sacrificiu pentru interesele mari ale națiunii, în serviciul căreia și-a pus imensa sa putere de muncă și irezistibila sa pornire spre fapte.

Dar nicăeri minunata sa putere de creație și uimitoarea sa îndrăzneală în fapte bine chibzuite nu s'a dovedit mai rodnică și mai demnă de admirat ca în răs-timpul activității sale clujene, când i-a fost dat să aducă la îndeplinire istorica misiune de a reinvia și organiza vechea ctitorie a lui Stefan cel Mare, episcopia Vadului și Feleacului.

Cine poate măsura imensa sfortare pe care episcopul Ivan a făcut-o pentru a aduce la bun sfârșit, în mod atât de strălucit, această atât de grea misiune?

Cine poate aprecia la justa sa valoare adevăratele proporții ale acestei opere, pe care nimeni altul n'ar fi putut-o înfăptui, cu atâta însuflețire, cu atât de neînfrântă energie, într'un timp atât de scurt?

Care dintre noi ar putea cuprinde în toată întregime-a ei înalta valoare morală a acestei opere, marea ei putere educativă și indemnul creator ce ea va deslănțui în cursul anilor ce vor urma?

Numai perspectiva istorică va putea defini și încadra în adevărata ei lumină atât opera cât și omul care i-a dat ființă. Cu cât anii se vor scurge și perspectiva se va depărta, cu atât opera își va mări proporțiile și personalitatea omului care a înfăptuit-o va crește și va trăi din ce în ce mai viu în amintirea generațiilor ce vor veni.

Universitatea din Cluj se înclină plină de admirație în fața acestei opere de o rară frumusețe etică. Ea aduce prin graiul meu prinusul de recunoștință omului superior care a realizat-o, și se pleacă cu adâncă smerenie în fața rămășițelor pământești rugându-se pentru odihna sufletului său și pentru așezarea lui în lumea celor drepti, de-a dreapta tatălui ceresc.

Vecinică fie pomenirea lui.

**Cuvântarea dlui prof. Nicolae Drăganu,
în numele Municipiului Cluj.**

Intristată adunare,

Municipiul Cluj are adâncul regret și nespusa durere de a pierde în Arhiepiscopul Nicolae Ivan, dispărut astăzi dintre noi pentru a se sălășlui în lăcașurile veșniciei, pe unul dintre cei dintâi și cei mai vrednici cetățeni de onoare ai săi.

Am avut marea fericire de a-i preda diploma de cetățean de onoare a Municipiului Cluj și de a boteza cu numele lui fosta Cale a Feleacului, drept recunoștință pentru meritele deosebite câștigate prin muncă stăruitoare și neobosită, săvârșită în folosul întăririi și afirmării elementului românesc și a credinței creștine în Municipiul Cluj, precum și pentru înfrumusețarea acestuia cu sfântul lăcaș al catedralei ortodoxe române. Distincția noastră l-a atins plăcut. De-atunci și mai mult ne-a iubit și ne-a fost un înțelept sfătuitor pe căile pline de greutăți ale administrației unui oraș cu foarte multe pretenții, cum este Clujul.

Regretatul arhiepiscop a păstrat cu sfințenie tradițiile scumpe ale Bisericii noastre naționale.

Biserica a avut totdeauna un rol covârșitor în viața poporului nostru. Ea ne-a apărut limba și cultura națională și, prin aceea, individualitatea etnică. Biserica ne-a fost scut în trecut, ea ne va fi arma cea mai sigură în prezent și în viitor. Acest scut a fost tare în trecut pentru că în vremile cele mai grele a avut păstori destoinici: apărători ai credinței până la jertfă pentru ea, iubitori ai luminării sufletelor credincioșilor prin școală, sprijinitori ai artelor prin clădirea de mănăstiri și înzestrarea lor, de biserici și școli, care sunt o adevărată podoabă a Țării Românești și o laudă pentru gustul ales al ctitorilor lor, întemeietori de tipografii răspânditoare de cultură.

Un astfel de păstor pătruns de trebuințele sufletești ale credincioșilor săi, ale Neamului și Țării — a fost regretatul Episcop Nicolae Ivan.

Fericit a fost gândul celor ce l-au pus în fruntea tinerei eparhii ortodoxe române a Vadului, Feleacului și Clujului, pentru care a lucrat cu toată râvna și hotărârea spiritului său de organizator și administrator neîntrecut, a obișnuinții lui cu munca fără preget și cu jertfa închinată pentru Neam și Biserică.

Fericit a fost și Clujul care, fiind reședința acestui vrednic arhiepiscop, s'a împărțit din roadele înțelepciunii și hărniciei lui, îmbogățindu-se și înfrumusețându-se cu adevărate monumente de artă pe urma muncii lui luminate de pilda strălucirilor înaintași din alte eparhii surori mai vechi.

Astăzi Clujul este cernit și adânc îndurerat pentru pierderea Arhiepiscopului său scump. Creațiunile lui, presărate în toate colțurile municipiului nostru, îi vor păstra amintirea neștearsă în inimile tuturor generațiilor de cetățeni de-acum și din viitor.

Fie ca trupul său trudit să-și găsească odihna bine meritată și veșnică între cei drepti, credincioși și vrednici.

În veci pomenirea lui!

Cuvântarea dlui Sextil Pușcariu,

Președintele „Frăției Ortodoxe Române“.

Amintiri duioase se țes în jurul sicriului, în fața căruia ingenunche în aceste clipe sufletele noastre.

Una în deosebi îmi răsare bine în minte.

Era ziua de Sfântul Nicolae 1932. Strânsese, ca de obicei, pe lângă sine pe câțiva fruntași ai vieții publice, la masa albă, unde știa să creeze acea atmosferă priincioasă pentru începutul celor mai fecunde acțiuni. De astă dată voia să întemeieze o asociație puternică de mirenii, pe care să se poată răzima Biserica, care, la rândul ei să dea conducătorilor politici forța morală necesară. Căci ca să birui pe alții, trebuie să știi să te birui pe tine însuși în fața lui Dumnezeu; ca să poți cuceri, trebuie să fii cucernic.

Învățând carte și dragoste de neam pe copiii de țaran și-a început, ca dascăl cariera; făcând din altar pavăză împotriva asupritorilor unguri și-a continuat-o ca preot și asesor la Sibiu; noțiunea de Biserică și Neam trebuiau să se confunde pentru el și după ce ajunsese episcop.

Din această convingere s'a născut „Frăția Ortodoxă Română“, în numele căreia țin să aduc Întemeietorului prinul de recunoștință.

Bun gospodar, el știe că lucrurile mari nu se pot dobândi decât prin colaborare. De aici ideea înfrățirii mirenilor sub aripile ocrotitoare ale Bisericii. În opoziție cu atâți alții dintre ai noștri, cărora le place să umble izolați pe drumul vieții, El nu se simțea nicăeri mai bine decât în mijlocul colaboratorilor săi, pe care îi iubea, de care era mândru.

Și spre deosebire de atâți alți Români ajunși la locuri de răspundere, el și-a știut limita activitatea fixându-i țeluri ce puteau fi atinse. N'a reorganizat nimic, dar a organizat totul.

Cu perseveranța de fier a Mărgineanului din sudul Ardealului, cu energia-i fără pereche, cu inteligența țaranului român deprins să se descurce din cele mai grele situațiuni, cu înțelepciunea câștigată printr'o experiență îndelungată, cu cunoașterea neîntrecută a oamenilor și a

lucrurilor, cu sincera dragoste de neam, cu robustețea unui optimism întemeiat pe credință și mai ales cu cea mai nobilă dintre pasiuni, patima muncii, el a izbutit să întemeieze din nimic o episcopie ortodoxă și să facă din ea o fortăreață a Românilor și a ortodoxiei în inima Ardealului, tot atât de măreață ca bolta Catedralei ridicată de el și tot atât de puternică ca zidurile ce o sprijinesc.

Pentru aceste fapte numele lui a fost mai puțin pomenit în coloanele cotidianelor decât al atâtor efemeri trecători pe la cârma țării. Dar el s'a fixat în paginile istoriei.

O mare energie s'a stins — dar s'a născut o pildă mare.

**Cuvântarea dlui prof. Onisifor Ghibu,
în numele Ligii antirevizioniste române.**

Mi-a revenit și mie trista sarcină de a spune un cuvânt în fața ultimelor rămășițe pământești al celui dintâi episcop român al Clujului.

Ce greu moment este acela al despărțirii de un om de care viața ți-a fost strâns legată timp de aproape patru decenii.

I-am fost elev în liceul unghuresc din Sibiu, unde marele răposat, ca profesor de religie, ne propovăduia, cu un adevărat fanatism, deodată cu iubirea lui Dumnezeu, și iubirea de neam, — mi-a fost în tot timpul studiilor superioare nu numai un îndrumător, ci și un adevărat părinte sufletesc, — a fost salvatorul meu în clipa critică în care, întors dela studii din Germania, mă așteptau cu ușile deschise temnițele unghurești, pentru marea crimă de a fi apărat, prin presă, drepturile neamului nostru la limba și la legea lui strămoșească, — a fost sprijinitorul meu neșovăitor în clipa în care mi-am făcut intrarea în viața publică. I-am fost apoi tovarăș de luptă în consistorul din Sibiu, în congregația comitatensă a județului cu acelaș nume, la întrunirile dela masa albă a intelectualilor români sibieni din anii premergători războiului și în comitetul național întrunit tocmai acum 22 de ani la Budapesta pentru a da răspuns contelui Tisa la propunerile lui de împăcare româno-maghiară. Însași clipa istorică în care s'a adus la cunoștința publică declarația oficială a izbucnirii războiului european, la 1914, m'a găsit în tovarășia lui, la Păltiniș, și nu voi uita nici odată cuvintele lui profetice prin care ne spunea celor doi prieteni mai tineri cari eram lângă el, că acum a sunat și ceasul cel mare al neamului românesc. La câteva săptămâni după aceea, când situația a adus cu sine ca să părăsesc Ardealul în niște împrejurări mai mult decât dramatice, asesorul Ivan a fost singurul om la care m'am dus să-i cer sfatul, cu privire la hotărârea decisivă pe care mi se părea că singur nu o pot lua în împrejurările acelea grozave, cari mă puteau costa viața. Și după război am fost neconținut aproape de el. Mai întâi la Sibiu, apoi aici, în această inimă a Ardealului renăscut, unde m'am bucurat neconținut de solitudinea și de dragostea lui părintească și unde glasul lui de chemare n'a rămas aproape niciodată fără răspuns în sufletul meu, după cum nici el n'a rămas nesimțitor la chemările mele. Și-mi aduc aminte cu emoție cum, înainte de aceasta cu unsprezece ani, când în viața politică a Ardealului nostru începuse să se accentueze în forme tot mai acute procesul de desagregare a forțelor naționale, și când o mână de oameni am socotit ca o datorie a noastră să chemăm pe cei mai de seamă bărbați politici ai Ardealului la o serie de consfătuiri aici în Cluj, iarăși la masa albă, ca în Sibiul antebelic, înțeleptul episcop Ivan a fost acela, care a prezidat cunoscutele „conferințe dela New-York“, cari au încercat să redea sufletului sfâșiat al acestui colț de țară, vechea coeziune și vigoare. Și dacă acele conferințe nu și-au putut ajunge obiectivul lor, tot episcopul Ivan a fost acela care, cu câțiva ani mai târziu, când primejdia revizionismului unghuresc, începuse să-și proiecteze spectrul său deasupra Ardealului nostru sfânt, ne-a chemat la reședința sa și a pus bazele unei organizații solide de apărare a patrimoniului nostru național în cadrele Ligii Antirevizioniste Române. Posteritatea trebuie să știe că, dacă inițiativa acestei organizații atât de necesare este a dlui Stelian Popescu, încheierea ei solidă în Transilvania este meritul indiscutabil al răposatului episcop. El a fost cel dintâi ardelean care și-a dat seamă de necesitatea străngerii rândurilor pentru combaterea și înfrângerea primejdiei revizioniste maghiare. El a dat aici cel dintâi semnal de

alarmă; el a constituit prima falangă de luptători; el i-a echipat cu tot ce trebuia în acest scop; el a prezidat primele adunări ale comitetului regional ardelean; el s'a coborât în mijlocul tineretului universitar spre a-i spune care este prima datorie în ceasurile de cumpănă pe cari ni le pregătește inamicul nostru milenar...

Iată omul de care ne despărțim cu toții, în această clipă, iată pe cine pierdem dintre noi pentru totdeauna. De acum glasul lui blând nu ne va mai mângăia, și sfaturile lui nu ne vor mai călăuzi pașii vieții, chemările lui nu ne vor mai mobiliza. Tot ce a fost pământesc în acest om se coboară astăzi în pământ. Dar episcopul Ivan n'a fost numai materie menită putrezirii. Noi ne despărțim astăzi numai de trupul lui; mintea și sufletul lui desbrăcat acum de lutul pieritor vor trăi vecinic în noi toți cari l-am cunoscut și l-am iubit, și vor înfrunta veacurile.

În numele Ligii Antirevizioniste Române, al cărui ctitor în Ardeal ai fost, te asigurăm cinstite dascăle, milostive părinte, și bunule Român, care pleci astăzi pe drumul vecinicii, că te vom avea pururea în sufletele noastre și că, în zile bune și în zile rele, vom sta strajă la hotarele țării, după dorința ta, nu numai cu graiul și cu scrisul, ci și cu brațul și cu sângele nostru.

Vecinică să-ți fie pomenirea!

**Cuvântarea P. C. S. Alexandru Baba,
protopopul Alba-Iuliei.**

Un soroc neînduplecat ce păștea de multă vreme trupul ostent al celui ce a fost Episcopul Nicolae Ivan și care s'a împlinit în ziua de Luni, 3 Februarie 1936, ne-a adunat aici în capitala Ardealului, fără ca de astădată glasul său părintesc să ne întâmpine cu bunătatea ce-l caracteriză și cu interesul ce-l preocupă pentru feluritele probleme, fie ele cât de mărunte, din intinsa ctitorie a lui Ștefan cel Mare.

Atmosfera încărcată de atâta durere, copleșește un neam întreg, dar copleșește mai ales pe aceia, cari au avut marele noroc să fie direct îndrumați, sfătuiți, ajutamați și păstoriți de aproape de înțelepciunea rară și de bunătatea fără margini a Episcopului Nicolae Ivan.

Să-mi fie îngăduit să înșir între cei dintâi și mai aproape de sufletul său mare pe credincioșii din protopopiatul Alba Iulia, în numele cărora îmi fac o fiască datorie să rostesc câteva cuvinte la căpătâiul Înaltului Ierarh.

Anul 1884 în care preotul Nicolae Ivan — după o experiență bogată câștigată ca învățător la școala primară din Săliște, — vine ca spiritual la Penitenciarul din Aiud și catichet la școlile din acest oraș aparținător atunci la protopopiatul Alba-Iulia a fost cu adevărat semnul, că pentru acest istoric ținut a sosit omul providențial, care să servească într'un nou spirit interesele Bisericii noastre secătuite cu adevărat de luminile, pe care avea să ni le dea.

Aflând aici un teren de tot înțelenit, sufletul său a simțit nevoia punerii în valoare a talentului său organizator moștenit în bună parte din creștineasca sa familie de țărani puritani, de a nu da odihna trupului său, până nu va îndruma pe cale bună interesele creștinești și românești dela noi și n'a așteptat decât ocaziunea, în care cercul Ighiu l-a ales membru în Congregația județeană din Aiud, pentruca aici să-și ridice în repezite rânduri glasul său autorizat în limba românească — lucru mare pe vremea aceea — cerând dreptate pentru cauzele poporului românesc. Această curajoasă manifestare a avut darul de a a-i fixa numele în dragostea unanimă a poporului, care n'a așteptat decât momentul potrivit, în care la anul 1892, cu mare însuflețire l-a ales protopop al tractului Alba Iulia.

Mutându-se din Aiud la Alba Iulia și luând în mână frânele conducerii destinelor acestui protopopiat s'a lovit dela început de mari neajunsuri.

În Alba Iulia, centrul protopopiatului afară de biserica zidită de protopopul Nicolae Rațiu pe la anul 1793 și care și ea a trecut prin furcile caudine ale revoluției din anul 1848, n'a mai găsit decât un popor care era în așteptarea omului plin de mari speranțe.

N'avea nici unde să-și plece capul. Această situație, care pe alți oameni mai slabi de înger i-ar fi descurajat, pe protopopul Nicolae Ivan mai mult l-a stimulat la o muncă încordată. N'a pregetat chiar luptând cu cele mai mari greutateți și locuind doi ani cu chirie într'o prea modestă casă din fundul curții enoriașului Ioan Cirlea, a luptat și a zidi parohiei o casă parohială protopopească corespunzătoare în anul 1894, în bună parte cu obolul ce-l scotea din huzunar în prima linie protopopul.

Accastă muncă însă nu l-a absorbit dela postul de comandă de a ridica și în parohiile tractului biserici și școale confesionale românești, așezând pretutindeni oameni înțelegători ai unui vast program de organizare din temelie a acestui protopopiat. Întreg protopopiatul era un adevărat șantier de biserici și școale, nelipsind dela nici o ocaziune sfatul și ajutorul la timp al neobositului protopop, care interesase la marea operă de consolidare pe toți fiii protopopiatului fără deosebire de poziție socială.

N'a fost parohie, n'a fost cătun cât de îndepărtat care să nu simtă la fața locului sfatul și ajutorul protopopului Nicolae Ivan. Nu mai vorbesc de cunoașterea desăvârșită a credincioșilor săi în casa cărora nu ararareori strecura pe neobservate ca și odininară Sf. Marele Ierarh Nicolae Del Mira Lichiei darurile sale. Ba iscându-se în parohia centrală un incendiu la casa unui enoriaș, protopopul Nicolae Ivan a fost cel dintâi care a sărit în ajutor cărând cu mâna sa apă pentru stingerea focului și stimulând astfel pe toți vecinii la o muncă încordată, prin care a salvat multe gospodării de primejdia pârjolului ce amenință.

Dacă în viață cel mai necesar și cel mai perfect mijloc de educație este exemplul, atunci azi putem plânge, căci în Episcopul Nicolae pierdem pe cea mai strălucită pildă despre felul cum trebuie să ne iubim legea strămoșească, Neamul și Țara.

Au fost deajuns 5 ani de neobosită activitate, pentruca protopopul Nicolae Ivan ales asesor referent în senatul episcopesc al Consistorului din Sibiu la anul 1896, să lase protopopiatul Alba Iuliei deplin refăcut din temelie și vrednic de numele istoric ce-l poartă.

Iată pentru cari pricini poporul din protopopiatul Alba Iulia a onorat pe asesorul Nicolae Ivan cu mandatul de deputat sinodal și congresual, până la data urcării sale pe scaunul de Episcop.

Iată pentruce numele Episcopului Nicolae Ivan este cunoscut și venerat în cele mai largi părți chiar și ale țărănimii de azi deși dela despărțirea de Alba Iulia au trecut 40 ani, ca al unuia care a lăsat urme nepieritoare în aproape toate parohiile din protopopiat.

Iată pentruce protopopiatul Alba Iulia a ținut de a sa sfântă datorie, ca la această tristă solemnitate să trimită aici delegați din fiecare parohie în frunte cu preotul său și pe membrii Adunării protopopești și ai consiliului parohial central în corpore, ca aici în fața catafalcului ce ascunde o scumpă viață de om să ne închinăm smeriți memoriei Sale și să ne inspirăm pentru viitor din Duhul mare ce L-a călăuzit.

Și cunoscând vorba înțeleaptă, că nici un mormânt nu este așa de adânc, încât să nu se coboare în el recunoștința, am venit mai ales și să-ți facem Înalt Ierarh mărturisirea solemnă, că pentru faptele mari și dela sine grăitoare și cari sunt scrise pe lespedea sufletului nostru, nu vom încetă niciodată noi preoții, cari slujim vremelnice la altarele Domnului, să rugăm pe Dumnezeu Duhurilor și a tot trupul, ca să Te numere între aleșii săi unde toți sfinții și dreptii petrec, căci cu adevărat viața bogată și în ani și în fapte, ce Ți-a rânduit cel de Sus să o trăiești, a fost o continuă împărăștie de lumină și căldură, luminând multe cărări către Biserică și școală și încălzind multe inimi în nădejdea zilelor mai bune, pe cari le-ai profețit, le-am ajuns și le trăim.

Dormi în pace!

Cuvântarea P. C. Nicolae Vasile, protopopul Clujului.

Jalnici ascultători,

În aceste două decenii ce au urmat după Unirea tuturor Românilor, metropola Ardealului, Clujul românesc, a dat neamului nostru multe personalități proeminente. Fără orice îndoială însă, nici una dintre aceste personalități n'a putut întrece, ca importanță istorică, pe episcopul ortodox, pe Preasfinția Sa Nicolae Ivan.

Aceia cari am fost colaboratorii săi mai apropiați ca protopopi și mulți chiar ucenicii săi în misiunea noastră religioasă, stăm încă, în clipa de față sub fascinația sufletului marelui arhiereu în care vedem pe ctitorul tuturor instituțiilor bisericesti din istorica eparhie a Vadului și Feleacului și pe îndrumătorul inegalabil al tuturor acțiunilor cari ținesc să regenereze neamul românesc.

Dacă deci recunoștința noastră, e recunoștință adâncă și conștientă în favoarea lăsamântului său moral și religios, trebuie să pară tuturor ca o expresiune firească, participarea miilor de credincioși ortodocși din Cluj, cari fără deosebire de poziție socială, muncitori și funcționari, oameni simpli și reprezentanți ai culturii și ai științei de orice categorie, au venit spontan și fără îndemnul nimănui, în zilele acestea de doliu al Bisericii străbune, să se

închine în fața rămășițelor sale pământești, dar participarea unanimă a ortodocșilor din Cluj și din eparhie, mai mult, participarea fără deosebire de confesiune a tuturor Românilor nu numai din Cluj și jur, ci așazicând din întreaga Românie, dovedește cu prisosință că episcopul Nicolae Ivan nu e un mort ca oricare altul, nu e mortul Bisericii ortodoxe numai, nu e mortul unui oraș sau eparhie numai, ci e mortul neamului românesc întreg.

Căci dacă cineva în acest veac al antagonismului dintre credință și știință, dintre naționalism și umanitarism, dintre egoism materialist și altruism social, a putut să realizeze, chiar având puteri omenesti extraordinare, comandamentul suprem al existenței noastre naționale de acum, apoi acest cineva a isbutit să fie, din darul lui Dumnezeu și voința sa proprie, episcopul român Nicolae Ivan.

El a crezut într'un Dumnezeu al dreptății și a crezut cu fanatism în acea dumnezească providență care pe singuratic îl pune la locul potrivit însușirilor sale, iar neamurilor le dă un destin istoric după vrednicie.

A fost un prinț al bisericii, care născut din pătura țărănească, a căutat să confirme adevărul că cel pornit de jos, poate să atingă cu sufletul său înălțimile cele mai mari ale abnegațiunii, această pârgie morală prin care se săvârșesc operele cari înalță omenirea. Toate înfăptuirile sale de ordin bisericesc pornesc din aceasta concepție despre misiunea sa de arhipăstor și astfel se explică venerația fără precedent de care s'a bucurat în timpul celor 17 ani, cât a condus aceasta eparhie, mai ales în Cluj.

Dar un episcop ortodox nu aparține numai Bisericii. El e al neamului cu care s'a identificat totdeauna Biserica strămoșească și astfel episcopul Nicolae Ivan, dela începutul activității sale de reprezentant al Bisericii ortodoxe aici în inima Ardealului, în acest Ardeal desnaționalizat prin măsuri arbitrare și volnice, a fost nu numai preot al altarului lui Christos, — și în aceasta calitate a propovăduit totdeauna iubirea între oameni, — ci în aceeași măsură și cu aceeași râvnă patriot desăvârșit și sprijinitor înfocat al culturii naționale.

Aspectul arhitectonic românesc al Clujului de azi, este opera exclusivă a episcopului Nicolae Ivan, realizând prin aceasta — cecace pare aproape de necrezut — în mai puțin de 20 de ani, un singur om, naționalizarea urbanistică a aceluia oraș pe care un șovinism fără scrupule timp de o mie de ani l'a ținut închis înaintea oricărei așezări românești și mai ales ortodoxe. Și când a corectat această tendință milenară, a reînțegrat cu fapta Biserica sa și neamul său în acele drepturi religioase, culturale și politice a căror valoare o vor putea aprecia mai bine decât noi, generațiile viitoare.

Când punem deci sub altarul acestei monumentale catedrale osămintele celui dintâi episcop ortodox al Clujului, avem datoria să arătăm că săvârșim, pentru viitorul acestui neam, nu numai un act istoric, ci și un mare simbol.

Înfăptuirile bisericesti și naționale ale episcopului Nicolae Ivan sunt nelndoelnic acte istorice, preamărind strădania fără zăbavă și fără preget a unui mare preot și mare român. Astfel așezarea lui spre vecinică odihnă tocmai în mijlocul Clujului, însemnează și o apoteoză, dar în același timp și simbolul pe care cel dintâi el însuși l'a întruchipat în fața noastră.

Și simbolul acesta este acela al statorniciei noastre, pentru vecie, aici și în întreg Ardealul, ca neam românesc și ca Biserică ortodoxă.

Vecinicia acestui așezământ lăsat nouă va fi cultul adevărat al acestui mare episcop și mare român, și spre aceasta sunt chemate în primul rând parohiile ortodoxe ale Clujului, cari ele își datoresc existența și progresul concursului desinteresat al Prea Sfinției Sale.

În veci amintirea lui.

Punerea în mormânt.

Terminându-se seria cuvântărilor, Î. P. S. Mitropolit citește molitva deslegărilor. Corul sfășie inimile, cântând „În veci pomenirea lui“. Asistența copleșită de lacrimile despărțirii mai îmbrățișează odată cu ochii pe Chiriarul iubit, apoi sicriul se închide pentru totdeauna. Preoții îl iau din nou pe umerii lor, și-n cântece jalnice îl coboară în cripta de sub altarul Catedralei, însoțit de Vlădici și rudele nemângăiate.

Episcopul Nicolae s'a înfrățit cu țărna din temelile de granit ale ctitoriei sale monumentale, spre a-i susține trăinicia prin veacuri și a fi neîntrerupt cu duhul lui ocrotitor acolo sub vastele cupole aurite, unde șiruri de generații românești îi vor cinși nemurirea.

Domnul să-i dea cununa cereștilor fericiri, slăvitului și pururea pomenitului Ierarh al gloriilor ortodoxe. I. M.

Telegrame și scrisori de condoleanțe.

DI Gh. Tătărescu, președintele Consiliului de ministrii, București: În persoana Prea Sfințitului Episcop Nicolae Ivan al Clujului țara pierde pe unul dintre cei mai vrednici fii ai săi și Biserica strămoșească pe unul dintre cei mai zeloși slujitori. Numele său va rămâne neșters în istoria luptelor date pentru triumful românismului. Drept sfârșit al trecerii sale pământești Guvernul a hotărât să-i facă funerarii naționale. Gh. Tătărescu.

Ministerul Cultelor, București: Profund îndurerat și nemângăiat deplângem alături de toți Româniii reintregiți în hotarele lor firești dela Nistru până la Tisa, plecarea din viața pământească a incomparabilului Episcop Nicolae al Clujului, consolidator de viață străveche și întemeietor de viață nouă de mai mult de jumătate de veac în Ardealul nostru dela frontiera lui de sud până la nord în toate punctele pe unde energia noastră indestructibilă l-a purtat și așezat în slujba instinctului național. Cât vor trăi Biserica și Neamul, figura lui va rămâne pururea vie și strălucitoare deasupra Ardealului. Copiii, nepoții și strănepoții noștri se vor închina cu evlavie în fața ei și la lumina ei vor clădi mai departe viața noastră obștească pe tot întinsul Țării Românești pentru toate câte ni le-a dat sufletul său. Odihnească în pace rămășițele lui pământești. În numele Ministerului Cultelor: Avram Imbroane.

I. P. S. S. Mitropolitul Ardealului: Din partea noastră precum și în numele Consistorului Mitropolitan și al Consiliului Arhiepiscopesc, împărtășind doliul Eparhiei Vadului, Feleacului și Clujului pentru săvârșirea din această viață a vrednicului Episcop Nicolae, trimitem îndurerate condoleanțe. Vom veni la înmormântare. Nicolae Arhiepiscop și Mitropolit.

I. P. S. S. Mitropolitul Moldovei: Cu durere am luat cunoștință de încetarea din viață a destoinicului Episcop Nicolae. Primiți cea mai vii condoleanțe. Mitropolit Nicodem.

I. P. S. S. Mitropolitul Bucovinei: Adânc îndurerați noi și Consiliul nostru eparhial alături de întreg neamul românesc deplângem trecerea la cele eterne a marelui și în veci neuitatului Episcop Nicolae al Clujului. Mitropolitul Visarion.

P. S. S. Episcopul Râmnicului și Noul Severin: Sfășiat de cea mai profundă durere plâng împreună cu întreaga eparhie locală și cu sfânta noastră Biserică pe cel mai strălucit Ierarh și mai valoros Român pe care l-a avut istoria noastră națională și bisericască. Singura mângâiere sunt operele nemuritoare pe care le-a creiat și caldele mele rugăciuni ca Dumnezeu să-l aibă cât mai aproape de sine. Episcopul Vartolomeiu.

P. S. S. Episcopul Romanului: Neobositul, iscusitul și abilul Episcop Nicolae, organizatorul și întemeietorul Eparhiei Clujului, nu mai este între noi viu. La o săptămână după Roman ne-a părăsit și el. Deplângem pe harnicul Ierarh, Dumnezeu să-l așeze în latura dreptilor și Eparhiei să-i hărăzească un vrednic urmaș. Pomenirea lui fie vecinică. Episcopul Lucian, Arhiepiscopul Ilarion.

P. S. S. Episcopul Argeșului: O ce durere amară mi-a pricinuit vestea stingerii din viață a iubitului amic Episcop Nicolae. Iau parte la jalea și la doliul Eparhiei văduvite. Episcop Nichita.

P. S. S. Episcopul Dunării-de-jos (Galați): Regretăm mult pierderea luptătorului neobosit și a prea fericitului îndrumător duhovnicesc. Dumnezeu odihnească-l cu dreptii. Episcop Cosma.

P. S. S. Episcopul Buzăului: Dumnezeu să-l așeze în latura dreptilor. Ghenadie.

P. S. S. Episcopul Hușilor: Cu durere am primit vestea morții venerabilului Episcop Nicolae Ivan, mare Ierarh și bun Român. Dumnezeu să-l odihnească printre aleșii împărăției sale. Nifon.

P. S. S. Episcopul Caransebeșului: Adânc îndurerați deplângem moartea vrednicului Episcop Nicolae Ivan, marele ctitor al restauratei Episcopii a Vadului și Feleacului, ziditor de biserici și creator de instituții culturale românești. Împreună cu membrii Consiliului Eparhial și cu clerul și poporul credincios din eparhie de-

punem lacrimile noastre pe mormântul proaspăt. Bunul Dumnezeu răsplătească-i faptele de jertfă și în corturile dreptilor să-l odihnească. Episcopul Vasile.

P. S. S. Episcopul Aradului: Eparhia Aradului deplânge pierderea restauratorului istoriceii Episcopii a Clujului, Vadului și Feleacului, pomenind în veci numele marelui Episcop Nicolae Ivan. Episcop Andrei.

P. S. S. Arhiepiscopul Vasile Stan, Sibiu: Dumnezeu aibă în paza sa eparhia văduvită iar regretatului Episcop Nicolae hărăzească-i odihna meritată. Arhiepiscopul Vasile.

Consiliul Eparhial, Oradea: Cu mari regrete am luat cunoștință de trecerea din viață a bunului și marelui ctitor Episcop Nicolae și Vă rugăm să primiți expresiunea simțitelor noastre condoleanțe. Consiliul Eparhial ort. rom. Președinte Zaharie Moga.

Consiliul Eparhial de Constanța: Dumnezeu să odihnească cu dreptii pe răposatul Episcop Nicolae.

Consiliul Eparhial Cetatea-Albă și Ismail: Cuprinși de trista veste a trecerii la cele vecinice a vrednicului Episcop Nicolae, luptător neobosit pentru binele Bisericii și a Neamului, împărtășim durerea ce stăpânește astăzi întreaga Eparhie a Clujului. Consilieri Dumbrava, Constantinov, Țugui.

P. S. S. Episcopul Frențiu, Oradea: Primiți Vă rog sincerile mele condoleanțe pentru pierderea întâiului Episcop și organizator al Eparhiei.

DI C. I. C. Brătianu, București: Iau vie parte la doliul ce lovește Biserica noastră prin moartea valorosului Episcop Ivan.

DI Ministru Nistor, București: Regret din suflet moartea marelui și neuitatului Episcop Nicolae și Vă rog să primiți condoleanțele mele cele mai sincere.

DI Valeriu Pop, Ministrul Justiției, București: Primiți cele mai adânc simțite condoleanțe pentru săvârșirea la cele vecinice a Episcopului Nicolae. Măreața personalitate a celui decedat va servi generațiilor viitoare drept pildă de iubire de neam, de muncă desinteresată și integritate neprihănită.

DI Iuliu Maniu, Bădăcin: Adânc îndurerat deplâng trecerea la cele eterne a marelui Arhiepiscop Nicolae Ivan, român înflăcărat, luptător intransigent, fost vice-președinte al Partidului Național pe vremuri de urgie, mare organizator al reînființării eparhiei. El a binemeritat pentru Neam și Biserică. În veci memoria lui neștersă va fi. Rog primiți sincere condoleanțe.

DI George Mironescu, București: Adânc întristat de pierderea Prea Sfințitului Nicolae Ivan, mă asociez la doliul Eparhiei Clujului și al Bisericii române. Meritele lui mari pentru cauza națională și pentru înălțarea Bisericii îi dau drept la recunoștința eternă a Țării. Rog a primi și a transmite familiei expresia sincerilor mele condoleanțe.

DI Aurel Vlad, ctitorul Eparhiei Clujului, Orăștie: Rog transmiteți condoleanțele mele sincere familiei și Eparhiei pentru pierderea marelui Român și Arhiepiscop.

„Frația Ortodoxă Română” profund îndurerată de moartea marelui Ei întemeietor Prea Sfințitul Episcop Nicolae, se asociază cu sufletul cernit la doliul Bisericii și Neamului al căror strălucit conducător a fost neuitatul defunct. Președinte: Sextil Pușcariu. Secretar general: Ioan Mateiu.

Membrii Senatului Universitar și întregul corp profesional al Universității din Cluj, îndurerați până în adâncul sufletului de marea pierdere ce o suferă Biserica noastră și Eparhia Clujului prin moartea Prea Sfințitului Episcop Nicolae Ivan, iau parte cu vie emoție la marea Voastră durere și Vă roagă să primiți condoleanțele îndurerate. Rectorul Universității: Ștefănescu-Goangă.

DI George Cipăianu, București: Cu ocaziunea săvârșirii din viață a bunului Român, marelui gospodar și vrednicului Episcop Nicolae, rog a primi sincerile mele condoleanțe.

DI I. Mihalache, București: Deplâng alături de Domniile Voastre marea pierdere suferită de Biserica noastră ortodoxă prin dispariția marelui Ierarh Nicolae Ivan. Domnul să-l aibă lângă sine. Învrednicească Biserica cu un demn urmaș.

DI Dr. Lupu, București: Mă închin cu evlavie înaintea rămășițelor pământești cari au purtat în trecerea lor pe acest pământ sufletul mare al ilustrului Episcop Ivan, mare creștin și mare român. Domnul să-l odihnească în pace.

DI Trancu-Iași, București: Impresionat de pierderea bunului păstor, rog primiți condoleanțe.

DI Voicu Nițescu, București: Sincere condoleanțe pentru pierderea neuitatului Episcop.

DI Dr. Ioan Pop, Alba-Iulia: Adânc mișcat de marea pierdere îndurată de Biserica și Neamul nostru prin trecerea la vecinicie a marelui Arhiepiscop mă alătur la durerea conducerii eparhiale.

DI General I. Prodan, fost comandant Corpului 6 Armată, București: Adânc îndurerat iau vie parte la nemărginita pierdere a vajnicului luptător și a strălucitului păstor a Episcopiei Clujului ridicată de Înalt Prea Sfinția Sa la un atât de mare prestigiu în lumea ortodoxiei. Să-l odihnească Domnul în pace.

DI General de Div. Economu Virgil, Comandantul Corpului 7 Armată, Sibiu: Regretând din suflet pierderea bunului român și Episcop Nicolae Ivan, rog transmiteți îndureratei familii sincerile mele condoleanțe, iar Consiliului Eparhial durerea la cari particip cu tot sufletul.

DI General Nicolau, Comandantul Diviziei 1 Vânători de Munte, Aiud: Ne asociem din toată inima la durerea ce încearcă Eparhia Clujului, Vadului și Feleacului prin pierderea vrednicului întru toate a Episcopului Ivan.

DI Dr. Titu Gane, București: Iau parte cu adâncă durere la marea pierdere suferită prin trecerea la cele vecinice a Prea Sfinției Sale Episcopul Nicolae Ivan.

Prof. Silviu Dragomir: Deplâng adânc întristat moartea Prea Sfințitului Nicolae, care va rămâne deapururea slăvit ca strălucit lerarh și mare patriot.

Profesorii și studenții Academiei teologice din Arad adânc mișcați de marea pierdere ce ați îndurat prin trecerea la cele eterne a marelui Ierarh Nicolae, Vă roagă să primiți îndurerate condoleanțe. Rectorul Teodor Botiș.

Cuprinși de durerea suflescă luăm parte la doliul cauzat prin decesul mult regretatului Episcop Nicolae al Clujului. Pentru Baroul Arad: Silviu Moldovan, Decan.

Adânc măhniiți de vestea dureroasă a morții marelui prelat, a cărui muncă statornică și neobosită în slujba Bisericii și Neamului a fost neîntrecută luăm parte la durerea ce îndură Eparhia prin pierderea primului ei Episcop, mare ca creștin și mare ca Român, durere împărtășită de neamul întreg. Întreprinderile Inginer Tiberiu Eremie, București.

Monseniorul Dr. Zombory, prelat papal, Băile-Herculane: Vă rog să primiți condoleanțele cele mai adânci simțite.

General Pap, Iad: Primind știrca decedării marelui Episcop Ivan numai acum, regret că nu pot participa la funerariile de azi și vă rog a primi și a transmite și familiei îndoliate cele mai sincere condoleanțe.

Prefectul județului Someș: Adânc îndurerați de trecerea în rândurile celor drepti a Preasfințitului Episcop Nicolae, deplângem dispariția marelui întemeietor al Episcopiei Vadului și aducem cucernic prinos de închinare marelui înfăptuitor național și cărmuitor, care ca vajnic luptător din vremurile de opresiune a Românilor de dincoace de munți, a contribuit cu partea leului la unirea Ardealului cu patria mamă. Ne închinăm în fața memoriei aceluia care a fost unul dintre cei mai mari organizatori și administratori ai bisericii noastre ortodoxe din Ardeal. Vărsând deci o lacrimă fierbinte la căpătâiul marelui Arhiepiscop, rugăm pe atotputernicul să mângâie această eparhie văduvită. Sincere condoleanțe. Fie-i țărâna ușoară. În numele populației județului Someș, Prefectul Olteanu.

Uniunea Femeilor Române, Brașov: Femeile Române deplâng pierderea bunului prelat Episcopul Nicolae al Clujului, făuritorul marelui catedrale și luptător pentru neamul românesc, depunând prinosul lor de jale pe catafalcul Său. În numele Uniunii: Prezidenta Maria Baiulescu.

Dr. Prodan, Dej: Primiți adânci simțite noaste condoleanțe pentru pierderea marelui Arhiepiscop.

Adânc impresionată de moartea Prea Sfințitului Episcop Nicolae Ivan, în numele populației din județul Alba și al nostru vă rugăm să primiți cele mai sincere condoleanțe. Dumnezeu să-i așeze între cei drepti sufletul mare de Păstor organizator al sfintei Eparhii și neobosit lucrător în ogorul neamului românesc. Prefectul județului Alba Dr. Simion Vulcu.

Prefectul județului Turda Ion Modrigan, Primiți vă rugăm sincere condoleanțe pentru marea pierdere pe care a suferit-o Biserica ortodoxă și neamul românesc prin trecerea la cele veșnice a P. S. S. Nicolae Ivan.

Primăria orașului Sighet: Consiliul comunal al orașului Sighet din ședința ținută la 4 Februarie în care a eternizat în procesul verbal memoria marelui dispărut a Prea Sfinției Sale Episcop Nicolae, Vă transmite sincerile condoleanțe pentru pierderea și durerea ce V'a ajuns. Primar Dr. Petre Mihalyi.

DI General consul Kveton, Berlin: Condoleanțe sincere cu prilejul decesului neașteptat marelui organizator Episcop Nicolae.

DI Emil Panaitescu, Roma: Respectuos mă închin în fața memoriei marelui Episcop Nicolae, ziditorul de fiecare zi al temeliilor ortodoxiei și românismului în Capitala Ardealului. Vă rog să primiți sentimentele mele profund îndurerate.

Protopop I. Blaga, Brașov: Mă închin cucernic voinții și înțelepciunii marelui Episcop cu realizările lui mărețe și deplâng adânc pierderea lui.

DI Dr. Ciupe, Timișoara: Mă închin la căpătâiul marelui Episcop defunct, exprim dureros omagiu și simțite condoleanțe.

Protopresbiter Ghidiu, Caransebeș: Sincere condoleanțe pentru pierderea bunului și vrednicului Episcop Nicolae.

Preoțimea protopopiatului Satu-Mare jălește moartea neîntrecutului Chiriarh Nicolae. Protopop Răuțu, preoții Ioan Rusdea, Ioan Purdel, Dosoffei Constantinescu, Valeriu Bărboșu.

Protopop Iov. Mureșeanu, Băile-Herculane: Adânc îndurerat deplâng alături de preoții mei moartea marelui Episcop Nicolae, înfăptuitorul și neîntrecutul organizator al Eparhiei Clujului, dorindu-i vecinică odihnă și răsplătă cerească.

Prot. A. Muntean, Huedin: Preoțimea protopopiatului Huedin cu durere a luat la cunoștință moartea neașteptată încă a preaiubitului său arhiepiscop. Cu inima îndoliată deplânge și își exprimă condoleanțele sale pentru marele defunct ctitor și organizator neîntrecut al eparhiei Clujului. Protopop Muntean.

Adânc îndoliați de moartea bunului nostru păstor Episcopul Nicolae, Adunarea protopopească a tractului, și Consiliul parohial central din Alba-Iulia reunită în ședință festivă de comemorare își exprimă durerea lor și roagă pe Dumnezeu duhurilor și a tot trupul să facă odihnă cu dreptii scumpului defunct iar soarta reînviatăi ctitorii alui Ștefan cel Sfânt să o încredințeze în mâna celui ce va fi chemat să continue pe calea progresului prodigioasă muncă depusă spre binele Bisericii de către marele Ierarh trecut la binecuvântată odihnă. Protopop Alexandru Baba.

Protopop Petru Papp, Beiuș: Mă închin cu profundă durere în fața morții marelui ctitor Episcop Nicolae. Dă-i Doamne odihnă vecinică.

Prot. Rafiroiu, Oituz: Protopopiatul Oituzului care simbolizează trăinicia și vitejia neamului, plânge alături de țara întregă moartea celei mai reprezentative figuri a bisericii strămoșești și pe întru chipătorul calităților de rasă a poporului românesc din Ardeal, pe care marele dispărut l-a servit cu toată ființa sa până la moarte. Bunul Dumnezeu să aibă în sfânta lui pază Eparhia Clujului și să-i trimită demn urmaș Vlădicului Nicolae.

Familia Prot. Duma, Petroșani: Rog a se primi cele mai calde condoleanțe pentru pierderea marelui Episcop, realizator fără pereche.

Consiliul bisericesc Săliște: Ne asociem adânc simțitei dureri a Eparhiei Clujului, cauzată prin trecerea la cele vecinice a vrednicului Ierarh și mare fiu al marginei.

Gimnaziul mixt Săliște: Corpul didactic dela școalele secundare din Săliște împărtășește durerea Eparhiei Clujului pentru trecerea la cele eterne a ilustrului ei Episcop Nicolae Ivan.

DI I. Căpușan, directorul regional de telefoane, Cluj: Adânc impresionat de trecerea în lumea celor drepti a Prea Sfinției Sale Ivan al Clujului, iau parte cu durere la marea doliu al Bisericii ortodoxe și al Patriei, exprimându-mi sentimentele cele mai alese de adâncă simpatie.

DI Cornel Iancu, Arad: Pierderea celui mare Arhiepiscop român a cernit inimile noastre a tuturor, lăsați să împărtășesc marea D-voastră doliu.

Dr. Aurel Baci, deputat, Tg.-Murăș: Deplâng cu adâncă durere moartea marelui nostru Episcop.

Familia DI Dr. Morariu, Târgu-Mureș: Episcopul Ivan a murit, însă prin operele sale monumentale s'a făcut nemuritor.

DI Dr. Alexandru Aciu, Cluj: La moartea marelui Arhiepiscop onorând strălucita lui viață primiți condoleanțele noastre.

DI Profesor Simon, T.-Severin: Plâng cu întreaga familie moartea ilustrului meu prieten.

Regretăm din suflet pierderea marelui Episcop și luptător Ivan. Odihnească-i-se în pace rămășițele pământești. Pentru FOR secția Zlatna inginer Marinescu.

Municipiul Sibiu vă exprimă cele mai dureroase regrete pentru moartea marelui Arhiepiscop Nicolae, cetățeanul său de odinioară. Primăria Sibiu, Dr. Piso.

Dna Silvia și Dl Romul Boilă, Cluj: Deplângem moartea marelui Arhiereu.

Dl Dr. Barițiu, Cluj: Adânci regrete după marele Episcop Nicolae Ivan.

Dl Consilier Virgil Nistor, București: Ca unul dintre primii colaboratori ai Prea Sfințitului Episcop Nicolae, la organizarea nouînființatei episcopii depun o lacrimă de recunoștință și omagiu pe mormântul marelui înfăptuitor și organizator. Domnul să-l odihnească cu dreptii.

Dl Protopop Tiucra, Timișoara: Cele mai profunde condoleanțe pentru pierderea distinsului Episcop Nicolae al Clujului.

Dna Elena Ștefănescu-Goangă, Gheorgheni: Plâng împreună cu sfințiile voastre pierderea celui mai vrednic ierarh și scump părinte sufletesc.

Dl Ionel Pop, deputat, Cluj: Deplâng pe marele preot și pe Înaltul patriot rog pe Atotputernicul să-i așeze sufletul între cei aleși ai săi.

Dna Maria Ciorteș și familia. Ing. Ciorteș, Mediaș: Suntem adânc mișcați de pierderea valorosului stâlp al Bisericii care a fost Episcopul Nicolae Ivan.

La trecerea în istorie a marelui Episcop prezint în numele foștilor voluntari români condoleanțe fiești. Dr. Irineu Felea, București.

Director I. Vulcuțiu, Diciosânmărtin: Adânc îndurerat deplâng împreună cu întreg neamul pierderea iubitului părinte sufletesc al Acilenilor, pe P. S. Episcop Ivan. Aciliul lui popa Ion Avram mort pentru credința ort. pe pământ străin pierde în Episcopul Ivan al doilea neînfricat luptător pentru neam și legea strămoșească.

Școala primară din Săliște deplânge moartea vrednicului ierarh Nicolae al Clujului, pe care are cinstea să-l numere între dascălii săi. Corpul didactic.

Preot Iliescu și preot Ghica, Maneciu: Toată recunoștința și lacrimile noastre marelui Episcop Nicolae.

Preot Căpitan Vidrighinescu, Bârlad: Adânci regrete pentru pierderea bunului arhipăstor.

Preot Ioan Curea, Criș: Din incidentul trecerii din viață a iubitului meu prieten Episcopul Nicolae Ivan, trimit sincere condoleanțe Consiliului Episcopesc și Intristatei familii.

Cercul „Andrei Șaguna“ adânc îndurerat de trecerea la cele vecinice a membrului său protector, transmite văduvitei eparhii sincere condoleanțe. Corneliu Sârbu, Cernăuți.

Adrese.

Arhiereul Ilarion M. Băcăoanul. Cu durere sufletească am luat cunoștință despre trecerea din această viață a P. S. S. Episcopului Nicolae Ivan. Dumnezeu să-l odihnească cu dreptii și noi îl vom pomeni în sfințele rugăciuni.

Metropolia Română Unită—Blaj: Din prilejul trecerii la eternitate a marelui D.-Voastre Episcop și a vrednicului Român, care a fost Nicolae Ivan, Vă rugăm să primiți din partea noastră sincere condoleanțe. Dumnezeu să-i facă parte cu dreptii întru împărăția Sa. Blaj, la 5 Februarie 1936. Dr. Victor Macaveiu, vicarul Mitropoliei.

Cu ocazia plecării din viața pământească a Prea Sfinției Sale Nicolae Ivan al Clujului, Vă rog să primiți condoleanțele mele cele mai călduroase pe cari Vi le transmit și în numele Bisericii evanghelice-luterane din România. Rog pe Atotputernicul ca prin bună-tatea sa divină să binecuvinteze activitatea roditoare a decedatului pe care a săvârșit-o pe diferite domenii în mod exemplar prin muncă neobosită în onoarea lui Dumnezeu și pentru renașterea vieții creștine spre binele sufletelor date în paza lui. Sufletul lui îl încredințăm milei dumnezeiești și memoria lui o vom ține în onoare. Sibiu, 6 Februarie 1936. Cu deosebită stimă: Glondys, Episcop.

J'ai l'honneur de vous accuser réception de votre lettre en date de 4 Février par laquelle vous avez bien voulu m'informer de la mort de Monseigneur l'Evêque Nicolae Ivan. Je vous prie de trouver ici l'expression de mes bien vives et bien sincères condoleances de la part que je prends au deuil qui frappe le peuple de Cluj. Je regrette qu'une indisposition m'empêche d'assister au service religieux à la Cathédrale aujourd'hui. Veuillez agréer, Monsieur le Président, l'assurance de ma considération distinguée, L. R. Martin Leake, Vice Consul de S. M. Britannique, Cluj.

Cu ocazia încetării din viață a mult regretatului Episcop P. S. S. Nicolae Ivan, primiți, Vă rog, călduroasele mele condoleanțe! Cu deosebită stimă: Dr. Iosif Kauntz, Consul german, Cluj.

Preoțimea ortodoxă română din protopopiatul Dejului împreună cu populația ortodoxă din acest protopopiat, adânc impresionată de trecerea la cele vecinice a primului și marelui Arhiereu Nicolae a reînviat Eparhia a Vadului, Feleacului și Clujului, se proșterne în fața mult respectatului și iubitului ei părinte dispărut Nicolae Ivan, dându-i sărutare duhovnicească sfinței sale drepte cu care a binecuvântat în atâtea rânduri. Mulțumește Atot bunului Dumnezeu de grija ce a purtat-o pentru aceasta Eparhie, încredințându-o spre reînființare și organizare epocalului bărbat al neamului și vizionarului preot a mult încercatei noastre biserici, care învingând toate greutățile începutului și înlăturând cu dăruire toate piedecile din drumul său spre culmile de înălțime amețitoare a desăvârșirii noastre bisericesti și naționale, a așezat această Eparhie între cele dintâi Eparhii din Patriarhie prin nebănuitele realizări alor 15 ani de arhipăstorie binecuvântată. Roagă pe Atotdreptul Dumnezeu să-l așeze în latimea dreptilor iar pe cei cari vor fi chemați la urnă pentru a-i alege urmaș să-i lumineze cu Duhul său cel sfânt de a-și da votul pentru acela, care va ști să mențină tronul arhieresc al Clujului în strălucirea hărăzită nouă de marele Arhiereu dispărut. Vecinică-i fie pomenirea. Dej, la 4 Februarie 1936. Protopop Z. Man.

Conducerea municipiului nostru a luat, cu durere, cunoștință despre moartea P. S. S. Nicolae Ivan, cel dintâi Episcop al Eparhiei ortodoxe române a Clujului. În semn de doliu, s'a arborat drapelul negru pe frontispiciul Primăriei acestui municipiu. Memoria decedatului a fost proslăvită în ședința comisiei interimare ținută în ziua de 4 Februarie a. c. Tot în această ședință, conducerea municipiului a hotărât ca la funeraliile regretatului, să fie reprezentată prin dl Dr. Emil A. Dandea, președintele comisiei interimare. Târgu-Mureș, 5 Februarie 1936. p. Preș. com. int.: Stoica. Secretar general: Pantea.

Îngenunchez îndurerat, alături de îndoliata Eparhie ortodoxă a Vadului, Feleacului și Clujului, la căpătâiul fostului meu dascăl, care s'a dovedit atât de vrednic de cărja duhovnicească ce i s'a încredințat. Fie ca binecuvântatele înfăptuiri cu care și-a înzestrat eparhia și care vor perpetua numele și vrednicia neodihnitului chiriarh, să continue cu aceeași abnegație și pilduitoare stăruință și din partea urmașului, spre mângăierea sufletului celui mutat la cele vecinice. Axente Banciu, prof. I. p. Brașov. (Va urma)

Proces-verbal

luat în ședința plenară a Consiliului Eparhial ortodox român din Cluj, ținută la 7 Februarie 1936.

Prezenți: Președinte: Seb. Stanca. Notar: Laur. Curea. Consilieri votanți: Seb. Stanca, V. Sava, A. Ludu, Laur. Curea, I. Lupaș, N. Vasiu, I. Vască, A. Baba, din cler și A. Lapedatu, V. Moldovan, I. Mateiu, P. Meteș, Seb. Bornemisa, L. Chirilă mireni.

Asistă: Episcopul Ioan al Armatei și Laurian Gherman executorii testamentari ai răposatului Episcop Nicolae Ivan și Ioan Cioara, casierul eparhial.

Președintele salută pe dl consilier Al. Lapedatu, Ministrul Cultelor, cerându-i sprijinul pentru asigurarea mersului normal al eparhiei noastre, ca și în timpul acestei sedisvacanțe să-și poată desvoltă activitatea religioasă-culturală binefăcătoare pentru neam și țară. Arată, că fiind seamă de toate dorințele lăsate în scris de răposatul Episcop Nicolae Ivan și de hotărârile ședinței plenare anterioare, programul funerariilor mult regretatului nostru Chiriarh s'a desfășurat impunător și în cea mai desăvârșită ordine, pentru care vom trimite adresa de mulțumite tuturor celor ce ne-au ajutat.

Se desface codicilul testamentului răposatului Episcop Nicolae Ivan. Se predă executorilor testamentari P. S. Episcop Ioan al Armatel și Laurian Gherman spre executare.

Se prezintă actul Nr. 41/1936 al Mitropoliei Ardealului, prin care Înalt Prea Sfințitul Arhiepiscop și Mitropolit Nicolae, potrivit art. 121 al Statutului de organizare al bisericii, preia asupra Sa păstoria duhovnicească a Eparhiei noastre pe timpul sedisvacanței.

Cheltuelile cu funerariile răposatului Episcop Nicolae Ivan vor fi justificate cu chitanțe, cari cuprinse în borderou se vor înainta Președinției Consiliului de Miniștri spre ordonanțare. Președinte: ss. Dr. Seb. Stanca. Notar: ss. Laur. Curea.